

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická

Diplomová práce

Pracovněprávní soudnictví

Magdaléna Holasová

Plzeň 2024

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická

Diplomová práce

Pracovněprávní soudnictví

Magdaléna Holasová

Západočeská univerzita v Plzni

Studijní program: Právo a právní věda

Vedoucí práce: Doc. JUDr. Jakub Morávek, Ph.D.

Katedra pracovního práva a práva sociálního zabezpečení

Plzeň 2024

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Magdaléna HOLASOVÁ**
Osobní číslo: **R19M0495P**
Studijní program: **M0421A220004 Právo a právní věda**
Téma práce: **Pracovněprávní soudnictví**
Zadávající katedra: **Katedra pracovního práva a práva sociálního zabezpečení**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Historický vývoj pracovněprávního soudnictví na našem území
3. Současné koncepční problémy pracovněprávního soudnictví
4. Závěr

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- viz příloha

Vedoucí diplomové práce: **Doc. JUDr. Jakub Morávek, Ph.D.**
Katedra pracovního práva a práva sociálního
zabezpečení

Datum zadání diplomové práce: **9. ledna 2023**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2024**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Doc. JUDr. Jakub Morávek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Plzni dne 5. září 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Pracovněprávní soudnictví vypracovala samostatně a veškeré prameny, ze kterých jsem čerpala, jsem řádně citovala v poznámkách pod čarou a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Kladně, dne 31.03.2024

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat svému vedoucímu diplomové práce, Doc. JUDr. Jakubu Morávkovi, Ph.D., za velice vstřícný, milý a věcný přístup při vedení mé diplomové práce a za cenné rady a připomínky, které mi byly poskytnuty.

Také bych ráda poděkovala svým přátelům a především rodině, kteří mě při studiu a psaní diplomové práce podporovali.

Magdaléna Holasová

Seznam zkratek	1
Úvod.....	2
Část 1 Historický vývoj pracovněprávního soudnictví na našem území.....	4
1 Předchůdci pracovního soudnictví	4
2 Vznik pracovněprávního soudnictví a jeho vývoj.....	6
2.1 Pracovní soudnictví v 19. století až do začátku 20. století.....	7
2.1.1 Živnostenské soudy	8
2.1.2 Některé další instituce rozhodující pracovní spory.....	9
2.2 Zákon o pracovních soudech	11
2.2.1 Zřizování pracovních soudů	13
2.2.2 Příslušnost.....	16
2.2.3 Složení	17
2.2.4 Řízení.....	20
3 Přejít na současnou koncepci	22
Část 2 Současná koncepce pracovněprávního soudnictví.....	24
1 Právní úprava.....	24
2 Pravomoc v pracovních věcech.....	26
2.1 Jednotlivé skupiny pravomoci civilních soudů	28
2.1.1 Užší pojetí pojmu „pracovní věc“	29
2.1.2 Individuální pracovněprávní vztahy a spory z nich	30
2.1.3 Kolektivní pracovněprávní vztahy a spory z nich.....	32
3 Příslušnost	33
3.1 Věcná příslušnost.....	34
3.2 Místní příslušnost.....	35
3.2.1 Žaloba proti zaměstnanci.....	36
3.2.2 Žaloba proti zaměstnavateli.....	37
3.3 Perpetuatio fori	38
3.4 Funkční příslušnost	39
4 Soudní soustava.....	39
5 Složení pracovních soudů	41
5.1 Senát.....	41
5.1.1 Přísedící	43
5.2 Vyšší soudní úředník	47
5.3 Asistent soudce	49
Část 3 Koncepční problémy soudů zabývajících se pracovněprávními spory	51
1 Přísedící.....	51

1.1	Vymezení potenciálních problémů.....	51
1.2	Současná situace v České republice.....	54
1.3	Budoucí vývoj.....	58
	Závěr.....	64
	Resumé.....	65
	Seznam použité literatury	66

Seznam zkratk

Nový návrh ZSS	návrh zákona, kterým se mění zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony
OSŘ, Občanský soudní řád	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
OZ, Občanský zákoník	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
Zákon o vyšších soudních úřednících	zákon č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů
ZSS, Zákon o soudech a soudcích	zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů
ZP, Zákoník práce	zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

Úvod

Pracovněprávní soudnictví představuje klíčový pilíř v rámci českého právního systému, jež se zaměřuje na řešení pracovněprávních sporů mezi zaměstnanci a zaměstnavateli, čímž poskytuje soudní ochranu v oblasti pracovního práva. Ochrana je konkrétně zajišťována pomocí spravedlivého a efektivního rozhodování soudů.

Vzhledem k neustálým změnám ekonomických podmínek, technologickému pokroku a povaze pracovních vztahů je pracovní soudnictví jedním z nezbytných prostředků, jak udržet rovnovážný stav mezi právy zaměstnanců i zaměstnavatelů.

Tato diplomová práce je zaměřena na vymezení, zkoumání a následné posouzení fungování pracovněprávního soudnictví, konkrétně individuálních pracovněprávních sporů, a to v kontextu historickém i současném (tj. do 31.03.2024).

Práce je dělena na tři části, přičemž každá z nich pojednává o problematice pracovního soudnictví, ale každá z jiného pohledu.

První část se věnuje předchůdcům a vývoji pracovního soudnictví, které lze považovat za relativně mladé v porovnání s většinou ostatních soudních disciplín, například se soudnictvím trestním. Přesto však prošlo mnohými změnami, které poté formovaly jeho současný vzhled.

Druhá část práce rozebírá podrobněji současnou právní úpravu pracovního soudnictví. Zaměřuje se především na odlišnosti tohoto typu soudnictví od ostatních, jako je specifické obsazení soudů.

Poslední část je věnována problémům, které pracovní soudnictví doprovází. Téměř od samotného vzniku současného způsobu rozhodování pracovních sporů se vedou debaty, zda je taková právní úprava vhodná a udržitelná. Nejožehavějším tématem jsou dozajista přisedící, neboli laičtí soudci, kteří jsou momentálně v ohrožení. Z tohoto důvodu je tato část věnována primárně jim, problémům spojených s jejich funkcí a též možným řešením současné právní situace.

Cílem této diplomové práce je poskytnout ucelený, nikoliv však kompletní, pohled na pracovněprávní soudnictví, a též provést zhodnocení jeho současného stavu spolu s identifikací problematických oblastí a navržení možných způsobů, jak zefektivnit řešení pracovních sporů.

Část 1 Historický vývoj pracovněprávního soudnictví na našem území

Pracovní soudnictví proti ostatním typům soudnictví spadá do poměrně mladých právních disciplín. O jeho skutečném vzniku na území České republiky by se dalo hovořit až v 19. století v období Rakouska-Uherska a za tak krátkou dobu prošlo mnoha reformami.

Nicméně již dříve existovaly různé druhy soudnictví, které lze považovat za jeho předchůdce, a to například v podobě horního soudnictví.

1 Předchůdci pracovního soudnictví

Jedním z prvních významných dokumentů pro České země, ale i pro celou Evropu, je Horní zákoník Václava II., neboli *Ius regale montanorum*, jehož dokončení se předpokládá mezi lety 1300 a 1305. Je považován za první velkou právní kodifikaci na českém území a též za nejstarší evropskou kodifikaci horního práva.

Tento právní předpis je dělen do čtyř knih. První, pro pracovní právo význačnou, je část všeobecně o osobách. Její náplní jsou osoby podílející se na těžbě, a to včetně podnikatelů a úředníků s ní spojených.¹ V následující knize jsou rozebírány věci, tzn. doly, štoly, a právo kutací. Třetí část obsahuje právo obligační – od prodeje a koupě až po ztrátu a nabývání práv.

Poslední kniha, tzn. čtvrtá kniha, je zaměřena na právo procesní, jako je například jednání před horním soudem a také se zde objevuje poprvé pojem advokát. Jde o nejstarší úpravu předpisů v českých zemích týkajících se soudního řízení. Existoval též nejvyšší horní soud, kterým se nejdříve v roce 1345 stává Jihlava, jež je považována za nejstarší horní město. Po husitských válkách jeho úlohu přebírá soud mincmistra.

Již zmíněná kniha čtvrtá ve své podstatě ztělesňuje základ středověkého soudního řádu a též i základní stavební kámen současného soudního řízení. Procesní

¹ KNOLL, Vilém. In: VOJÁČEK, L.; SCHELLE, K; KNOLL, V. *České právní dějiny*. 3. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. 140 s. ISBN 978-80-7380-3.

úprava zde vychází z recepce římského a kanonického práva, jež bylo později přizpůsobeno místním potřebám.² V knize prvé také nalezneme podstatná ustanovení týkající se soudnictví, a to o soudcích a přísežných, kteří byli děleni na městské a báňské. Oba typy přísežných vydávaly právní výroky, ale báňský přísežní se na rozdíl od městského zabýval soudnictvím a správou hornického provozu. K řešení složitých báňských sporů byli zváni též městští přísežní a případně zástupci lidu, jež zajišťovali laický prvek při rozhodování a dále také šlo o velice raný projev demokratizace tohoto právního předpisu.³

Horní zákoník Václava II. též zavádí nový ekonomický vztah, a to mezi horníky jako námezdními dělníky, co prodávají svou pracovní sílu určitému podnikateli. Pro pracovní právo a pracovní soudnictví jsou podstatné i různé technické normy, pracovní podmínky a ustanovení týkající se bezpečnosti práce horníků. Příkladem těchto ustanovení jsou technické parametry pro pracoviště v dolech, osvětlení, odvodňování a větrání. Obsahoval mimo jiné i koaliční předpisy, jež zakazovaly se organizovat ve spolcích⁴ a ustanovení o vyplácení mezd.

V této době též existovaly čelední smlouvy, které je možné přirovnat k pracovní smlouvě na dobu určitou. Tyto čelední smlouvy byly uzavírány mezi čeledí, jak je patrné z názvu, a vrchností. Čeď byla zde zpravidla v poddanském vztahu k vrchnosti.

Vztah mezi čeledí a vrchností bylo postupem času třeba zpřesnit a zpřehlednit, proto v 16. století dochází ke konkretizaci jejich obsahu pomocí čeledních řádů. Tento právní předpis byl formulován a vyhlášen zemskými sněmy v písemné formě.

Po uzavření čelední smlouvy bylo samozřejmě zapotřebí, aby byla plněna. Pokud se tak však nestalo, mohlo být její plnění na čeledínech vymáháno, a to dokonce i trestně.⁵ Tuto problematiku by v současné době, tj. ve 21. století, řešily soudy, případně orgány k tomu zřízené. Dříve však vykonávala nad poddanými, tzn.

² BÍLEK, Jaroslav. *Ius regale montanorum, aneb, Právo královské horníkuov*. Kutná Hora: Kuttna, 2000. 24 s. ISBN 80-86406-06-7.

³ BÍLEK, Jaroslav. *Ius regale montanorum, aneb, Právo královské horníkuov*. Kutná Hora: Kuttna, 2000. 64 s. ISBN 80-86406-06-7.

⁴ ŠTANGOVÁ, Věra. In: *Pichrt J. a kol. Pracovní právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, 22 s.

⁵ Tamtéž

i nad čeledíny, soudní pravomoc především jejich vrchnost. Ta také spravovala jejich záležitosti a vytvářela různé obecné předpisy. Rozsah pravomoci a práv vrchnosti a na to navazujících povinností poddaných byl však určen předpisy a instrukcemi, které vydávaly k tomu zřízené zemské orgány.

Později dochází k regulaci pravomoci vrchnosti i pomocí robotních patentů, které se objevují ve druhé polovině 17. století. Úprava pracovních vztahů i přesto byla limitována nevolnictvím až do doby Josefa II.

V neposlední řadě je zapotřebí zmínit cechy a cechovní řády, které podstatně přispěly k rozvoji řemeslnické výroby a řemesel jako takových. Pro pracovní právo jsou však nejdůležitější tovaryšské a učednické smlouvy, jež byly upravovány již zmíněnými cechovními řády. Cechy též měly určitou rozhodovací pravomoc nad svými členy a do jisté míry šlo o autonomní oblast bez větších zásahů panovníků. Postupem doby ale dochází k omezování této autonomie pomocí zásahů v podobě různých patentů a též v zřízení úřadu cechovního inspektora.⁶

2 Vznik pracovněprávního soudnictví a jeho vývoj

19. a 20. století je obdobím, kdy dochází k přechodu na ochranné zákonodárství a tím i ke změně přístupu řešení sporů v rámci pracovněprávních vztahů. Prvopočátky již lze spatřovat za vlády Josefa II. například ohledně ochrany pracujících dětí. V rámci hornictví dochází v polovině 19. století k položení základů nemocenského a důchodového pojištění dělníků a takovéto změny lze sledovat v celé škále oborů, které fungují na základě pracovního vztahu. K podpoření ochranné funkce pracovního práva též byly zřízeny zvláštní inspekce, které měly dodržování norem kontrolovat a podporovat.

Vzniká též pracovní soudnictví v pravém slova smyslu, jakožto reakce na vzrůstající potřebu řešit pracovněprávní spory a chránit práva zaměstnanců. Jeho rozvoj můžeme spatřovat i v jiných evropských zemích. V nedalekém Německu již v roce 1890 dochází k jakémusi městskému pracovnímu soudnictví poté, co nedošlo k prosazení zamýšlené Pracovní arbitráže, a po oddělení pracovního

⁶ SCHELLE, Karel. In: VOJÁČEK, L.; SCHELLE, K; KNOLL, V. *České právní dějiny*. 3. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. 210 s. ISBN 978-80-7380-3.

soudnictví od ostatního soudnictví po druhé světové válce počíná v roce 1964 vykonávat svou pravomoc i Spolkový pracovní soud.⁷ Dále také Velká Británie v roce 1964 zavádí tzv. „Industrial tribunals“, později „Employment Tribunals“, které vydávají závazná rozhodnutí související s pracovněprávními spory.⁸

2.1 Pracovní soudnictví v 19. století až do začátku 20. století

Vznik pracovního soudnictví u nás byl poměrně těžkým oříškem hned od začátku. Pro lepší pochopení, jak se soudnictví vyvíjelo, je zapotřebí též vymezit počáteční pozici právní úpravy, a to recipované zákonodárství Rakouska-Uherska. Spolu s převzetím tohoto právního systému došlo k právnímu dualismu rakousko-uherskému, ale také k dualismu soudnímu a správnímu v rámci řešení pracovněprávních sporů a obecně k velké roztržitosti právní úpravy. V některých případech nebyla ani úprava dodržována a docházelo k rozhodování jinými orgány – například spory ze služebních a námezdních poměrů měly v západní části monarchie rozhodovat okresní soudy, ale místo nich se spory zabývaly zcela jiné orgány.⁹

Z výše nastíněné situace vyplývá, že pracovní soudnictví bylo nejen zdlouhavé a nejednotné, ale i značně nákladné. Tomuto stavu též nepomáhal fakt, že soudci často neznali určité pracovní poměry do potřebné míry a poté bylo pro ně složité spory rozhodovat a otázkou je i to, do jaké míry byla takováto jejich rozhodnutí vhodným řešením dané věci.

S ohledem na uvedené se začal zvyšovat zájem na řešení pracovních sporů, které by bylo efektivní, a ne tak zdlouhavé – jednou z možností, která se naskytla byla účast přímých zástupců stran sporu – tzn. zaměstnanců a zaměstnavatelů. Jedním z řešení, které bylo též aplikováno, je vydávání předpisů zvláště pro určité

⁷ SHEU, Lenka a Jana RANGLOVÁ. *Systém pracovních soudů v Německu* [online]. 2023 [cit. 2024-02-08]. Dostupné z: <https://www.bozpinfo.cz/josra/system-pracovnich-soudu-v-nemecku>

⁸ What are the Employment Tribunals? *Courts and Tribunals Judiciary* [online]. [cit. 2024-02-08]. Dostupné z: <https://www.judiciary.uk/courts-and-tribunals/tribunals/employment-tribunal/employment-tribunal-england-wales/work-of-the-employment-tribunal/what-is-the-employment-tribunal/>

⁹ VOJÁČEK, Ladislav. Vznik prvorepublikového zákona o pracovních soudech. *Právněhistorické studie*. 2016, 45(2), 79 s. ISSN 0079-4929.

kategorie zaměstnanců a zaměstnavatelů. Toto sice rozhodování zrychlilo a učinilo kvalitnějším, ale roztříštěnost se stále více rozšiřovala.

2.1.1 Živnostenské soudy

Již před vznikem Československé republiky se na našem území konstituovaly instituce, které řešily pracovní spory. Jednou z nich jsou též živnostenské soudy. V souvislosti s těmito specializovanými soudy je též nutné zmínit živnostenská společenstva, která vznikla na základě živnostenského řádu z roku 1859.¹⁰ Živnostenská společenstva měla působily jako rozhodčí orgány sporů mezi provozovateli živností a jejich zaměstnanci.

V červenci 1869 se stal účinným zákon č. 63/1869 ř. z. o zřizování soudů živnostenských, které nahradily živnostenská společenstva a poté v roce zákon č. 218/1896 ř. z. o zavedení živnostenských soudů. Tyto dva zákony výrazně přispěly ke zkvalitnění rozhodování v rámci pracovního soudnictví a i k jeho zkvalitnění obecně.

Živnostenské soudy (Gewerbegerichte)¹¹ byly příslušné k rozhodování sporů mezi zaměstnanci a zaměstnavateli živnostenských podniků, včetně sporů týkajících se tovární výroby. Jednalo se v podstatě o bezprostřední předchůdce a hlavní vzor pro řízení před pracovními soudy vznikajícími v první polovině 20. století v ČSR.

Po většinu existence živnostenských soudů nebyla jejich pravomoc výlučná a strany sporu se mohly obracet i na soudy řádné. Řádné soudy také působily jako soudy rozhodující o opravných prostředcích vůči soudům živnostenským.¹²

K zřízení živnostenských soudů docházelo především tam, kde se více koncentrovala tovární výroba a jí příbuzná odvětví. Jednalo se primárně o průmyslové oblasti – kupříkladu Plzeň, Ústí nad Labem a Praha. Tato omezená působnost měla svá pro i proti. Rozmístění živnostenských soudů bylo velice řídké

¹⁰ Císařský patent č. 227/1859 Ř. z., jímž se vydává řád živnostenský

¹¹ SCHELLE, K., BÍLÝ, J. *Dějiny českého soudnictví*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, TBA, 250 s.

¹² PICHRT, Jan. Alternativní způsoby řešení sporů v pracovněprávních vztazích – minulost, současnost a budoucnost. *Právní rozhledy*, 2013, č. 21, s. 725-731

a tím docházelo k zamezení řešení sporů zaměstnanců a zaměstnavatelů, kteří pod průmyslová centra nespádali. Zároveň však došlo ke zkvalitnění rozhodovací praxe a judikatura těchto specializovaných soudů byla velice bohatá a řešení touto cestou se osvědčovalo.

Členi živnostenských soudů byli voleni pouze na příslušná období. Volba byla prováděna paritním způsobem částečně zaměstnanci a částečně i zaměstnavateli.¹³

Pro živnostenské soudy byl typický laický prvek, který značně napomáhal vnášet do sporů pohled z pracovního prostředí a zvyšoval úroveň rozhodování sporů. Problematické však bylo, že těsně před vznikem pracovních soudů někteří přísedící vykonávali svou funkci i po skončení volebního období. Poslední volby proběhly v roce 1912 a následující měly být 1922, ale vzhledem k přípravě nové právní úpravy došlo k odložení. Toto mělo za následek nejenom postupný odchod přísedících, ale také i zhoršení rychlosti a kvality rozhodování.¹⁴

Pokud bychom se zaměřili na čísla, tak jenom v roce 1928 bylo projednáno 5314 sporů a nevyřízených zbylo pouhých 70. Toto značí o rychlosti rozhodování a též o efektivnosti řízení. Samotná rychlost řízení se dá vyčíst i z toho, že více než v polovině případů byl spor vyřešen do sedmi dnů a z toho valná většina mezi 4 až 7 dny. Některé případy bylo možno rozhodnout i do jednoho dne. Častěji se na živnostenské soudy obraceli zaměstnanci (4940) než zaměstnavatelé (273) a povětšinou se jednalo o spory týkající se mzdy (2057) anebo nastoupení, přerušení a zrušení poměru (1840).¹⁵

2.1.2 Některé další instituce rozhodující pracovní spory

Vzhledem k omezené působnosti živnostenských soudů však musely být zbylé spory pokryty jinými institucemi a právními předpisy. Jedná se o různá soudní řízení, administrativní způsoby a případně i smírčí řízení. Jak si můžeme

¹³ PICHR, Jan. Alternativní způsoby řešení sporů v pracovněprávních vztazích – minulost, současnost a budoucnost. *Právní rozhledy*, 2013, č. 21, s. 725-731

¹⁴ VOJÁČEK, Ladislav. Vznik prvorepublikového zákona o pracovních soudech. *Právněhistorické studie*. 2016, 45(2), 83 s. ISSN 0079-4929.

¹⁵ VOJÁČEK, Ladislav. Vznik prvorepublikového zákona o pracovních soudech. *Právněhistorické studie*. 2016, 45(2), 82 s. ISSN 0079-4929.

povšimnout, tak silným vedlejším efektem jejich vydání byla znovu další roztříštěnost a fakt, že na Slovensku ani živnostenské soudy nevznikly a pracovní věci rozhodovaly především správní orgány a až poté soudy, též tuto situaci nezjednodušil.

V této poměrně chaotické úpravě Rakouska-Uherska poté Československo pokračovalo. Došlo k vydání dalších právních předpisů a zřízení různých orgánů, které se týkaly pracovního soudnictví. Pokračovalo se též v úpravě pracovních sporů pouze pro některé kategorie zaměstnanců a zaměstnavatelů. Nejčastěji pracovní spory rozhodovaly soudy a správní orgány. Je však důležité zmínit, že v rámci soudnictví se jednalo o mnoho různých typů soudů a v rámci veřejné správy také.

Rozhodčí soudy byly jedním z možných orgánů disponujících rozhodovací pravomocí v pracovních věcech. Prvním druhem rozhodčího soudu je hornický rozhodčí soud. Tento typ soudu byl ustanoven zákonem č. 145/1920 Sb. o hornických rozhodčích soudech¹⁶ a později jeho příslušnost upravil také zákon č. 170/1924 Sb. o hornických soudech rozhodčích., který také zřídil vrchní hornický rozhodčí soud v Praze. Hornické rozhodčí soudy rozhodovaly většinu individuálních pracovních sporů. Dále existovaly dělnické rozhodčí soudy rozhodující spory o tzv. „vypuzení z práce“ na základě vládního nařízení č. 662/1919 Sb. Jako poslední příklad bychom si mohli uvést mzdové rozhodčí soudy, které rozhodovaly spory týkající se stavební živnosti.¹⁷

Mezi orgány, které spory rozhodovaly, se též řadily rozhodčí komise. Tento orgán se vyskytoval především ve sporech týkajících se závodních výborů dle zákona č. 330/1921 Sb.¹⁸ Rozhodčí komise však také měla soudcovský prvek, a to ve svém čele v podobě soudce z povolání.

Vznikaly též jiné specializované soudy než jen soudy živnostenské. Jedná se kupříkladu o labské plavební soudy dle zákona č. 92/1924 Sb. o labských plavebních soudech.

¹⁶ Zákon č. 145/1920 Sb. zákon, jímž se ustanovují hornické rozhodčí soudy

¹⁷ PICHRT, Jan. Alternativní způsoby řešení sporů v pracovněprávních vztazích – minulost, současnost a budoucnost. Právní rozhledy, 2013, č. 21, s. 725-731

¹⁸ Zákon č. 330/1921 Sb., o závodních výborech.

Pracovní spory rozhodovaly i soudy řádné. Příslušné byly rozhodovat spory z právních poměrů domovníků, tzn. spory mezi vlastníkem domu a domovníkem. „Organisované domovníctví Velké Prahy“ však usilovalo o přikázání této agendy soudům živnostenským. Tento návrh ale neprošel s argumentem, že domovníci nejsou zaměstnanci ve smyslu zákona o živnostenských soudech.¹⁹

V neposlední řadě došlo i ke změně na Slovensku a v Podkarpatské Rusi, jelikož na základě živnostenského zákona pro území Slovenska a Podkarpatské Rusi²⁰ došlo k nahrazení dosavadní příslušnosti správních orgánů příslušností soudů.

2.2 Zákon o pracovních soudech

Vzhledem ke stavu pracovněprávního soudnictví při vzniku republiky bylo na místě začít se změnou. Úprava, která byla užívána dosud, přinášela pouze velice časté kompetenční spory vzhledem k mnoha orgánům, které mohly být k rozhodování příslušné, ale také byla poměrně ekonomicky nevhodná a dalo by se říct až chaotická a zbytečně složitá.

Dalším hlavním impulsem ke změně byla Ústava Československé republiky z roku 1920. Pro pracovní soudnictví byly stěžejní její § 94 až 96. V § 94 bylo ustanoveno, že soudnictví vykonávají pouze státní soudy a také zakotvena zásada, že nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci. Paragraf 96 byl však neméně podstatný, jelikož došlo k oficiálnímu rozdělení soudnictví od správy, a to ve všech instancích. Ústava 1920 též stanovila, že civilní právní věci přísluší rozhodovat soudům civilním – řádným, mimořádným a rozhodčím.²¹

Všechny výše zmíněné důvody vedly k rozhodnutí reformovat pracovní soudnictví.

Tato změna proběhla na základě zákona Národního shromáždění č. 131 Sb. a n., o soudnictví ve sporech z poměru pracovního, služebního a učebního, též

¹⁹ VOJÁČEK, Ladislav. Vznik prvorepublikového zákona o pracovních soudech. *Právněhistorické studie*. 2016, 45(2), 81 s. ISSN 0079-4929.

²⁰ Zákon č. 259/1924 Sb., Živnostenský zákon pro území Slovenska a Podkarpatské Rusi

²¹ § 95 Zákon č. 121/1920 Sb., kterým se uvozuje ústavní listina Československé republiky

známého jako zákon o pracovních soudech. Tento právní předpis byl nejdříve v červenci 1931 schválen a v účinnost vešel 1. ledna 1932.

Na základě této právní úpravy dochází ke vzniku samostatné soustavy pracovních soudů, nahrazující soudy živnostenské, které byly úplně novým druhem soudů. Také se díky němu zrodila speciální oddělení okresních soudů, jež se zaměřovaly na pracovní spory.

Charakterem navazovaly pracovní soudy na soudy živnostenské zřízené v 19. století. Tyto soudy měly několik silných stránek, které bylo přínosné užít i při vytváření nové právní úpravy.

Za hlavní výhodu lze považovat kombinaci laického a odborného prvku. Odborný prvek spočíval v nestranném soudci, který byl znalý pravidel soudního řízení a právní úpravy sporů. Laický prvek naopak vynikal v znalosti pracovního prostředí, jelikož se skládal z přísedících z kruhů zaměstnanců, ale i zaměstnavatelů. Přísedící byli jmenováni předsedy vrchních soudů, což bylo rozdílné od úpravy živnostenských soudů, která stanovila jejich volbu.²²

Dalším přínosem bylo rychlejší a levnější rozhodování, než kdyby soudnictví ve věcech pracovněprávních sporů prováděly soudy řádné. Tuto rychlost lze spatřovat například ve specializaci soudů, které díky ní řešily spory s větší odborností a tím se i řízení zrychlilo.

Při vytváření zákona byl často vznášen požadavek, aby pracovní soudy byly vytvořeny u každého soudu okresního. Jako kompromis však vznikla již zmíněná speciální oddělení při okresních soudech. Tato oddělení byla vytvářena v místech, kde zvláštní pracovní soud nebylo třeba zřizovat, ale objevovaly se zde pracovní spory v poměrně větší míře.²³

V rámci pracovních soudů též byla zřízena soudní oddělení. Jedním z důvodů jejich zřízení byla snaha realizovat správné obsazování soudů, aby nedocházelo k obsazování bez ohledu na zaměstnání stran sporu, jako u soudů

²² VOJÁČEK, Ladislav. Československé pracovní soudy. *Právněhistorické studie*. 2016, 49(1), 73 s. ISSN 0079-4929.

²³ Tamtéž

živnostenských.²⁴ Z těchto důvodů bylo i v jednacím řádě pracovních soudů zdůrazněno, že „...bud' při rozvrhu přisedících ... přihlíženo k jejich povolání a k tomu, aby jednotlivým soudním oddělením byli přiděleni přisedící týchž anebo aspoň podobných povolání, jejichž spory jsou podle rozvrhu práce dotčenému oddělení přikázány.²⁵”

Věcná působnost pracovní soudů byla vymezena podstatně širěji jak působnost soudu živnostenských. Vládní návrh však původně počítal s ještě širším okruhem a to tak, že by byly příslušné rozhodovat všechny spory z pracovních poměrů, které by vznikly ze soukromoprávních smluv. Za největší problém je považována novota právní úpravy, jelikož bylo zapotřebí, aby se nejdříve osvědčila, než bude uplatňována na tak široké vymezení. Postupem času se do zúžení věcné působnosti ale promítaly i různé skupinové zájmy, jako jsou například zájmy podnikatelů v zemědělství.²⁶

2.2.1 Zřizování pracovních soudů

Zříditi speciální oddělení okresních soudů a pracovní soudy byla poměrně těžká operace. K zřízení bylo zapotřebí vydat prováděcí předpis k § 4 zákona, který pojednával o zřízení pracovních soudů. Tímto předpisem se stalo vládní nařízení č. 180/1931 Sb., kterým se zřizují pracovní soudy a oddělení okresních soudů pro pracovní spory. Dále též byli ustanoveni i předsedové soudů a speciálních oddělení a to výnosem č. 16908/32 v roce 1932.

Složitost zřízení spočívala především ve dvou věcech. V první řadě vzhledem k ekonomické krizi, která doléhala i na Československou republiku, s větším počtem pracovních soudů nesouhlasilo Ministerstvo financí a Ministerstvo spravedlnosti bylo podobného názoru. Na druhé straně však docházelo k nátlaku na

²⁴ HORÁČEK, František. Počátky pracovních soudů. Pracovní právo. Ročník 11. Číslo 10-11. S. 118-122. Dostupné z: https://digi.law.muni.cz/bitstream/handle/digilaw/21023/PracovniPravo_11-1932-10_3.pdf?sequence=3&isAllowed=y

²⁵ § 16 Vládní nařízení č. 216/1931 Sb., kterým se vydává jednací řád pro pracovní soudy.

²⁶ VOJÁČEK, Ladislav. Československé pracovní soudy. *Právněhistorické studie*. 2016, 49(1), 73 s. ISSN 0079-4929.

zřízení nejen ze strany Ministerstva sociální péče a zaměstnanecké organizace, ale i od městských rad.²⁷

Zmíněné nařízení obsahuje 6 paragrafů, ze kterých lze vyčíst zřízení soudů, ale i stanovení okruhu jejich pravomoci a též zahájení jejich činnosti. V § 5 jsou též zmíněny odvolací soudy a počátek jejich činnosti.

Pod § 1 nalezneme ustanovení týkající se živnostenských soudů. Soudy vyjmenované v odstavci 1 byly tímto nařízením přeměněny na soudy pracovní. Vzhledem k jejich předešlé působnosti, která byla charakterem velice podobná působnosti pracovních soudů, dochází pro ně v podstatě k plynulému navázání jejich činnosti, kdy změnou je pouze změna názvu na soudy pracovní a též změna působnosti dle zákona o pracovních soudech. Jedná se například o živnostenské soudy zřízené v Praze, Plzni, Liberci, Ostravě, Brně a dalších soudy taxativně vyjmenované.²⁸

Paragraf druhý poté pojednává o vzniku nových samostatných soudů. Tyto byly děleny do 4 obvodů vrchních soudů, a to vrchního soudu v Praze (celkem 12 - př. v Kladně, Trutnově, Českých Budějovicích), Brně (celkem 4 - př. v Jihlavě, Olomouci), Bratislavě (celkem 2 – v Bratislavě a Žilině) a Košicích (zde se jednalo pouze o Košice samotné). Jejich působnost, stejně jako působnost pro soudy v § 1, byla stanovena následujícím způsobem: „*Pravomoc pracovního soudu v Praze vztahuje se na celé obvody všech okresních soudů zřízených v hlavním městě Praze, pravomoc pracovního soudu v Brně na obvody okresních soudů pro Brno-město a pro Brno-okolí, pravomoc ostatních pracovních soudů, uvedených v odst. 1, na obvody okresních soudů, v jejichž sídlech jsou zřízeny.*“²⁹

Nové pracovní soudy dle odůvodnění vládního nařízení byly zřizovány v tam, kde se vyskytoval větší počet zaměstnanců v průmyslu či v jiných odvětvích. Přibližně se muselo jednat o 12 000 zaměstnanců.³⁰

²⁷ VOJÁČEK, Ladislav. Československé pracovní soudy. *Právněhistorické studie*. 2016, **49**(1), 77 s. ISSN 0079-4929.

²⁸ § 1 Vládní nařízení č. 180/1931 Sb., kterým se zřizují pracovní soudy a oddělení okresních soudů pro pracovní spory.

²⁹ § 1 odst. 1 Tamtéž

³⁰ VOJÁČEK, Ladislav. Československé pracovní soudy. *Právněhistorické studie*. 2016, **49**(1), 78 s. ISSN 0079-4929.

Nařízením, jak již bylo zmíněno výše, byla též zřízena zvláštní oddělení zabývající se pracovními spory v § 3 odst. 1 pod písmeny a) až d). Tato oddělení byla zřizována u okresních soudů v obvodech vrchních soudů, a to stejně jako pracovní soudy, tj. v obvodu vrchního soudu v Praze (celkem 51 - př. v Benešově, Jičíně, Chebu), Brně (celkem 18 - př. v Kroměříži, Hodoníně), Bratislavě (celkem 12 - př. v Nitře, Prešově) a Košicích v Mukačevě a Užhorodě. Jejich působnost byla stanovena § 3 odst. 2 a to tak, že se vztahovala na obvod okresního soud, u něhož bylo speciální oddělení zřízeno.

Speciální oddělení byla zřizována především tam, kde v obvodu okresního soudu bylo alespoň 8000 zaměstnanců, jejichž spory spadaly do jejich působnosti.³¹

Vzhledem k určitým objektivním překážkám však nebylo možné, aby byly všechny pracovní soudy a speciální oddělení aktivovány najednou. Z toho důvodu dochází ke dvěma etapám. První část pracovních soudů, což byly soudy, které dříve vykonávaly svou působnost jako soudy živnostenské, počala vykonávat svou činnost 1. ledna 1932. Celkem činnost započalo 11 soudů.³²

Počátek funkce zbylé části, tj. nových pracovních soudů a speciálních oddělení, měla být stanovena vyhláškou ministra spravedlnosti.³³ Tato vyhláška dělila jejich zřízení do dalších dvou fází. První byla stanovena nejdříve na 1. května 1932, ale vzhledem k překážkám, které nastaly v průběhu zajišťování materiálních zabezpečení soudů a též různé průtahy při výběru přísedících, byl stanoven pozdější termín a to 1. září 1932. Druhá část nových pracovních soudů zahajuje svou činnost až o 2 roky později – 1. září 1934.

Z této podkapitoly lze vyčíst, že síť pracovních soudů a speciálních oddělení byla velice hustá. V první fázi přibylo celkem 17 pracovních soudů – 10 v Čechách, 4 na Moravě a ve Slezsku a 3 na Slovensku. Specializovaných oddělení při okresních soudech vzniklo dohromady 54 – 33 v Čechách, na Moravě a Slezsku 13, 6 na Slovensku a 2 v Podkarpatské Rusi. Druhá etapa obsahovala pouze 2 pracovní

³¹ VOJÁČEK, Ladislav. Československé pracovní soudy. *Právněhistorické studie*. 2016, **49**(1), 78 s. ISSN 0079-4929.

³² HORÁČEK, František. Počátky pracovních soudů. *Pracovní právo*. Ročník 11. Číslo 10-11. S. 118-122. Dostupné z: https://digi.law.muni.cz/bitstream/handle/digilaw/21023/PracovniPravo_11-1932-10_3.pdf?sequence=3&isAllowed=y

³³ § 4 odst. 2 Vládní nařízení č. 180/1931 Sb., kterým se zřizují pracovní soudy a oddělení okresních soudů pro pracovní spory.

soudy – v Kladně a Kolíně. Zvláštních oddělení bylo 28, konkrétně 17 v Čechách, 5 na Moravě a 6 na Slovensku.³⁴

2.2.2 Příslušnost

Vymezení příslušnosti pracovních soudů lze nalézt v § 1, který se skládá ze 3 odstavců. Toto ustanovení se v průběhu vytváření zákona o pracovních soudech značně měnilo až se dostalo do podoby, která byla podstatně odlišná od původního návrhu, jelikož obsahuje velké množství výjimek, se kterými se dříve vůbec nepočítalo.

Odstavec 1 stanoví obecný rámec příslušnosti pracovních soudů. Soudy byly oprávněny rozhodovat spory, které vycházely z pracovního, služebního a případně učebního poměru založeného soukromoprávní smlouvou. Tento spor musel vzniknout mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem nebo mezi zaměstnanci stejného zaměstnavatele. Též je nutné podotknout, že příslušnost byla bez ohledu na hodnotu předmětu sporu.

Následující odstavec zákona o pracovních soudech se zabývá příslušností obligatorní. Sestává z výjimek, kde spory rozhoduje jiný orgán než pracovní soud. Z tohoto též vyplývá, že se nestaly výlučnými orgány řešícími pracovní spory, jak bylo předpokládáno.

Výčet výjimek v druhém odstavci zákona je taxativní a jedná se o spory, k jejichž rozhodování jsou příslušné orgány dle zákona o závodních a revírních radách při hornictví (č. 144/1920 Sb. z. a n.), o hornických soudech rozhodčích (č. 170/1924 Sb. z. a n.), o labských soudech plavebních (č. 92/1924 Sb. z. a n.), o závodních výborech (č. 330/1921 Sb. z. a n.), spory ze služebních a pracovních poměrů zaměstnanců státu (státních podniků), spory řešené výbory živnostenských společenstev (§ 122 odst. 2 živn. řádu a § 208 odst. 2 živ. zákona) a v poslední řadě právní poměry domovníků (č. 82/1920 Sb. z. a n.).³⁵

³⁴ VOJÁČEK, Ladislav. Československé pracovní soudy. *Právněhistorické studie*. 2016, **49**(1), 78 s. ISSN 0079-4929.

³⁵ § 1 odst. 2 Zákon č. 131/1931 Sb., o soudnictví ve sporech z poměru pracovního, služebního a učebního (o pracovních soudech)

Některá tato vyjmutí však byla pravděpodobně motivována politickými důvody. Lze takto vyvozovat z diskuse ve sněmovnách parlamentu, kdy například vynětí sporů zaměstnanců státu a státních podniků bylo kompromisem, který byl takto motivován. Vynětí totiž mělo dle některých poslanců a senátorů reálný základ a již dříve tyto spory patřily pod živnostenské soudy, které pracovním soudům předchází. To samé výjimka sporů domovníků byla brána za spornou a někteří právníci se stavěli na stranu toho, že se jedná pouze o politický ústupek, a jiný zase vyjmutí bránili tím, že se nejedná o pracovní poměr v tom smyslu, kterými se soudy dle zákona o pracovních soudech mají zabývat.³⁶

V neposlední řadě bylo možné dle § 1 odst. 3 zákona hromadnou pracovní smlouvou či obdobnou úpravou sjednanou mezi organizacemi zaměstnanců a zaměstnavatelů vyloučit příslušnost pracovního soudu a rozhodování o těchto sporech svěřit do rukou rozhodci. Pokud zaměstnanci či zaměstnavatelé nebyli členi organizací, bylo možné toto učinit na základě písemného prohlášení. Tato hromadná smlouva a písemné prohlášení nahrazovala písemnou smlouvu o rozhodci.³⁷

2.2.3 Složení

Soudy se dle § 5 odst. 1 zákona skládaly z čtyř skupin osob – předsedy, náměstků předsedy a z přísedících a z náhradníků přísedících.

Pracovní soud rozhodoval zpravidla v senátech, jejichž složení je konkretizováno především § 16 zákona o pracovních soudech. Senát byl složen z předsedy nebo jeho náměstka a dvou přísedících – jeden z kruhu zaměstnavatelů a druhý ze zaměstnanců.³⁸ Pokud se jednalo o spory mezi zaměstnanci stejného podnikatele (§ 2 písm. g zákona o pracovních soudech), kteří uplatňovali své nároky proti sobě navzájem ze společně převzaté práce, byli přísedící oba ze skupiny zaměstnanců.

³⁶ VOJÁČEK, Ladislav. Československé pracovní soudy. *Právněhistorické studie*. 2016, **49**(1), 74 - 75 s. ISSN 0079-4929.

³⁷ § 1 odst. 3 Zákon č. 131/1931 Sb., o soudnictví ve sporech z poměru pracovního, služebního a učebního (o pracovních soudech)

³⁸ PICHRT, Jan. Alternativní způsoby řešení sporů v pracovněprávních vztazích – minulost, současnost a budoucnost. *Právní rozhledy*, 2013, č. 21, s. 725-731

Tato dualita prvku laického a profesionálního byla zachována až do současné doby. Přisedící byli jmenováni prezidenty vrchního soudu, v jehož obvodu byl soud, jež se jmenování týkalo, následujícím způsobem: „*Jmenovány mohou být toliko osoby, navržené ústředními odborovými organizacemi zaměstnanců a zaměstnavatelů, a to poměrně podle počtu členů navrhuje organizace příslušného oboru a v pořadí, ve kterém jsou uvedeny v návrzích. Při tom budiž hleděno také k počtu členů příslušného odboru a oboru v okrese, ve kterém jest pracovní soud.*“³⁹ – toto na první pohled jednoduché ustanovení však bylo doprovázeno mnohými problémy. Zákonodárci ale od změny z volby na jmenování očekávali především přínos v podobě jednodušší přípravy procesu výběru, menší nákladovost a v neposlední řadě také větší kvalifikovanost přisedících.

První větší překážka se vyskytla již v průběhu legislativního procesu, kdy vyvstaly obavy ohledně možného zneužití a svévolnosti postupu předsedů a případně i organizací. Důvody zaznívaly různé – například ohledně národnosti, kdy docházelo k znepokojení, že bude více protěžovaná národnost česká a jisté komplikace se projevovaly i v případech, že by jmenování mohlo být politicky motivované ze strany prezidenta vrchního soudu.⁴⁰

Mezi další problematické body se řadí i fakt, že zákon o pracovních sodech v § 6 odst. 1 a i vládní nařízení č. 181/1931 Sb., o jmenování přisedících pracovních soudů v § 2 odst. 1 stanoví, že návrhy na jmenování pochází od ústředních odborových organizací zaměstnaneckých a zaměstnavatelských. Toto právo však mělo náležet ústředním odborovým organizacím zaměstnaneckých a zaměstnavatelských. Tímto samo sebou docházelo k téměř zbytečným komplikacím, kdy prezidenti vrchních soudů odmítali ústřední organizace, které přisedící navrhovaly. S řešením poté přišlo Ministerstvo sociální péče, kdy předložilo návrh zaměstnaneckých ústředí, které považovalo vhodné k navrhování osob k jmenování. Ministerstvo obchodu též předložilo svůj návrh, a to za skupinu zaměstnavatelskou. O těchto adeptech poté rozhodovalo

³⁹ § 6 odst. 1 Zákon č. 131/1931 Sb., o soudnictví ve sporech z poměru pracovního, služebního a učebního (o pracovních sodech)

⁴⁰ VOJÁČEK, Ladislav. Československé pracovní soudy. *Právněhistorické studie*. 2016, 49(1), 76 s. ISSN 0079-4929.

Ministerstvo spravedlnosti, které později přišlo s kompletním konečným seznamem a ten sdělilo předsedům vrchních soudů.⁴¹

Také nastaly problémy s nedůsledností funkcionářů. Vzhledem k tomu poté docházelo ke zpoždění při jmenování přísedících košického pracovního soudu a také v odděleních pro pracovní spory v Užhorodě a Mukačevě. Toto zpoždění bylo vysvětlováno především tím, že nebyl dostatek vhodných návrhů nebo jejich nedostatkem vůbec.

Jak již bylo zmíněno, tak nedostatek odbornosti přísedících byl jedním z problémů, kterého se chtěli tvůrci zákona vyvarovat vzhledem k předešlé zkušenosti s živnostenskými soudy a jejich problematickým složením. Bohužel realita byla značně odlišná.⁴²

Jmenování přísedících probíhalo takovým způsobem, aby mohlo dojít k jejich účasti u jednání dle jejich odbornosti. Jednotlivé pracovní soudy proto měly rozdělovat přísedící do určitých skupin dle oborů – př. textilní, potravinářské nebo soukromí zaměstnanci. Toto se však ne vždy podařilo naplnit už jenom z toho důvodu, že u některých pracovních soudů nebyly počty přísedících a jejich náhradníků plně naplněné. U větších soudů dělení na tyto skupiny nebylo tak problematické a v praxi fungovalo rozdělování dle oborů především u nich.⁴³

Vyčtenými problémy bylo v různé míře upíráno stranám sporu, aby řízení probíhalo tak, jak stanovil zákon. Kupříkladu tím, že agenda nebyla rozdělena do oddělení a skupin a přísedící nebyli do nich rozdělení docházelo ke zkrácení na právu na zákonného soudce.⁴⁴

Pracovní soudy se taktéž mohly dělit na stálá oddělení dle příbuzných odvětví služebních, živnostenských, ale i výrobních. Zvláštní oddělení pro spory obchodních zaměstnanců a pro spory osoby zaměstnaných v zemědělství, mělo být

⁴¹ VOJÁČEK, Ladislav. Československé pracovní soudy. *Právněhistorické studie*. 2016, **49**(1), 79 s. ISSN 0079-4929.

⁴² HORÁČEK, František. Počátky pracovních soudů. *Pracovní právo*. Ročník 11. Číslo 10-11. S. 118-122. Dostupné z: https://digi.law.muni.cz/bitstream/handle/digilaw/21023/PracovniPravo_11-1932-10_3.pdf?sequence=3&isAllowed=y

⁴³ VOJÁČEK, Ladislav. Československé pracovní soudy. *Právněhistorické studie*. 2016, **49**(1), 80 s. ISSN 0079-4929.

⁴⁴ HORÁČEK, František. Počátky pracovních soudů. *Pracovní právo*. Ročník 11. Číslo 10-11. S. 118-122. Dostupné z: https://digi.law.muni.cz/bitstream/handle/digilaw/21023/PracovniPravo_11-1932-10_3.pdf?sequence=3&isAllowed=y

zřízeno zpravidla vždy.⁴⁵ Tímto také mělo docházet k zajištění vyšší kvalifikovanosti pracovních soudů, přisedících a jejich náhradníků.

Co se týče požadavků k jmenování přisedícím, tak mimo nutnosti být navržen ústřední organizací zaměstnanců či zaměstnavatel, stanovil § 7 zákona i další podmínky, přičemž poté byl proveden výše zmíněným vládním nařízením.⁴⁶ Obecně přisedícím byla zpravidla osoba československé státní příslušnosti, která dosáhla alespoň třicet let a nebylo vyloučeno její právo volit v obci.⁴⁷

Skupina zaměstnavatelů byla specifikována přesněji vzhledem k možnosti, že zaměstnavatelem není pouze osoba fyzická, ale i například i akciová společnost. V tomto případě mohla být jmenována osoba, která byla oprávněna na venek zastupovat „*veřejné obchodní společnosti, komanditní společnosti, komanditní společnosti akciové, akciové společnosti, společnosti s omezeným ručením, společenstva (družstva), korporace, ústavy a spolky nebo, pokud nejsou právníky, úředníci zaměstnavatelů.*“⁴⁸

Výběr předsedů a náměstků byl mnohem jednodušší. Tyto osoby ustanovili prezidenti krajského soudu. Předsedou či náměstkem mohla být osoba, jež byla soudcem z povolání činným v sídle soudu pracovního. Při jejich výběru se též dbalo na to, aby soudce disponoval určitými znalostmi pracovního práva a přihlíželo se i k sociálním poměrům soudce.

2.2.4 Řízení

Úpravu řízení před pracovními soudy lze nalézt v části II. zákona (§19 - § 37). Jeho ustanovení byla považována za zvláštní úpravu, jelikož § 19 stanoví: „*Pokud v tomto zákoně nejsou obsažena ustanovení zvláštní, platí o řízení před pracovními soudy předpisy o řízení před soudy okresními ve věcech sporných.*“ Tato zvláštní ustanovení měla zajišťovat jednoduchost a rychlost řízení v takové míře, aby se přiblížilo k pohotovému rozhodování dřívějších živnostenských soudů.

⁴⁵ § 17 Zákon č. 131/1931 Sb., o soudnictví ve sporech z poměru pracovního, služebního a učebního (o pracovních soudech).

⁴⁶ Vládní nařízení č. 181/1931 Sb., o jmenování přisedících pracovních soudů

⁴⁷ § 7 odst. 1 Zákon č. 131/1931 Sb., o soudnictví ve sporech z poměru pracovního, služebního a učebního (o pracovních soudech).

⁴⁸ § 7 odst. 2 Tamtéž

O tomto též napovídá § 25 zákona nebo § 26 odst. 1 zákona, který vysloveně stanoví, že přelíčení by se mělo konat v době co nejkratší a ideálně by řízení mělo být skončeno jediným přelíčením.

Na rychlost řízení byl kladen důraz i ve vládním nařízení č. 216/1931 Sb., kterým se vydává jednací řád pro pracovní soudy, konkrétně v § 19 odst. 1., jehož znění je následující: *“Řízení před pracovními soudy provedeno buď se zřetelem na povahu sporů pracovním soudům přikázaných s urychlením co největším“*

Proti rozhodnutí pracovního soudu bylo možné se odvolat ke krajskému soudu v obvodu soudu pracovního. Ve sporech, kdy předmět sporu činil více jak 5000 Kčs se mohl účastník odvolat z důvodu zmatečnosti, ale dále i z důvodů, které nebylo nutné v odvolání uvádět. Spory, jejichž předmět sporu nepřevyšoval 5000 Kčs, šlo napadnout buď na základě zmatečnosti, která byla taxativně vymezena v § 28 odst. 1 bod 1. až 6. zákona (například věc nenáleží do pravomoci pracovních soudů nebo rozhodoval člen soudu, který byl vyloučen) anebo pokud má rozhodnutí zásadní význam.

V řízení o odvolání se neuplatňovala zásada zákazu novot a tím pádem docházelo k projednání celé věci znovu, k provedení důkazů apod. Toto celé soudní řízení značně prodlužovalo a bylo v podstatě v rozporu s původním myšlenkou rychlosti řízení.

Rozsudku odvolacího soudu bylo též možno odporovat dovoláním, které šlo podat ze stejných důvodů, jako dovolání u soudů řádných. Rozdílem však byla nemožnost podat dovolání proti potvrzujícímu rozsudku u sporů, jejichž předmět sporu nepřekračoval hodnotu 15 000 Kčs, pokud důvodem nebyl zásadní význam rozhodnutí. U sporů do hodnoty předmětu sporu 5000 Kčs nemohl účastník podat dovolání vůbec. Výjimkou byla situace, kdy odvolací soud rozhodoval z toho důvodu, že rozhodnutí je významné a v rozsudku prohlásil, že dovolání je přípustné též z toho důvodu, že vyřešení sporu je zásadního významu. O přípustném dovolání poté rozhodoval Nejvyšší soud v neveřejném zasedání bez ústního líčení na základě dovolacího spisu.

Na rozdíl od odvolání nebylo v dovolání povoleno uvádět nová tvrzení a důkazy v řízení.

Strany mohly být v řízení zastoupeny advokátem anebo jakoukoliv osobou svéprávnou. Ve sporech do 1000 Kčs bylo však zastoupení advokátem vyloučeno a to ani jako funkcionář podniku, který je stranou sporu.⁴⁹ Omezení účasti advokátů bylo zavedeno primárně z toho důvodu, aby spory nebyly zbytečně prodlužovány a aby řízení nebylo příliš nákladné. Obava o prodražení soudního procesu se však brzo naplnila.

3 Přejchod na současnou koncepci

Prvním velkým zlomem pro přechod k současnému pracovnímu soudnictví bylo nařízení č. 194/1944 Sb. o zjednodušení justiční organizace, které v § 4 stanovilo, že se činnost pracovních soudů a oddělení okresních soudů pro pracovní spory dočasně zastavuje. Jejich pravomoc dle zmíněného nařízení nově náležela místně příslušnému obecnému okresnímu soudu. Pracovní soudy jako takové však zrušeny nebyly, a dokonce se jejich procesní úprava používala při rozhodování pracovních sporů u obecných okresních soudů.

Po osvobození panoval předpoklad, že funkce pracovních soudů bude znovu obnovena. Tomuto i nasvědčovalo vydání zákona č. 105/1947 Sb., kterým se mění a doplňují některá ustanovení o soudní organizaci a o příslušnosti a řízení v občanských věcech právních. Tento zákon byl poté proveden nařízením vlády č. 204/1947 Sb., o obnovení pracovního soudnictví v zemích České a Moravskoslezské, který se stal účinným 1. ledna 1948 a tím dnem svou činnost obnovily i pracovní soudy.

Komunistický státní převrat však obnovení zamezil vydáním zákona č. 319/1948 Sb., o zlidovění soudnictví. Dochází k úplnému zrušení specializovaných pracovních soudů a speciálních oddělení okresních soudů paragrafem 141 a následujícím § 142 byl zrušen i zákon o pracovních soudech.

Spory, pro které byly příslušné v prvním stupni, teď rozhodovaly obecné soudy okresní.⁵⁰ Jejich místní příslušnost byla upravena § 32: „*Jde-li o osoby*

⁴⁹ § 23 odst. 1 zákon č. 131/1931 Sb., o soudnictví ve sporech z poměru pracovního, služebního a učebního (o pracovních soudech).

⁵⁰ § 30 zákon č. 319/1948 Sb., o zlidovění soudnictví

zaměstnané v místě rozdílném od místa závodu nebo provozovny, je pro pracovní spory místně příslušný i soud, v jehož obvodě je závod nebo provozovna, nebo soud, v jehož obvodě se má nebo měla konati práce nebo platit mzda nebo jiné služební platy.“

V této době též dochází k deformaci justice a jako příklad bychom si mohli uvést soudružské soudy, které nerozhodovaly typické pracovní věci, ale pracovního práva se bezesporu týkaly. Tyto soudy byly založeny na idey pocházející ze Sovětského svazu, která zní: *„z disciplinárních soudů, kterým dosud nebyla věnována náležitá pozornost, je nutné udělat účinný prostředek boje proti porušování proletářské pracovní kázně.“*⁵¹

V Československu se myšlenka soudružských soudů zrodila primárně na předpokladu, že přestupky a drobnější trestné činy je efektivnější projednávat a hodnotit kolektivem pracujících. Očekávala se od nich také větší míra výchovného vlivu.

Soudružské soudy byly organizovány krajskými odborovými radami ROH. Nejednalo se ale o soudy v pravém slova smyslu. Charakterem se jednalo spíše o dobrovolné společenské organizace, které ani nebyly součástí soudní soustavy. Byly zaměřeny, jak vyplývá z výše uvedené citace, na provinění proti pracovní kázni – neomluvená absence, drobné krádeže, porušování kázně. Rozhodovaly dokonce i o sporech občanského soužití, jako byly rvačky či špatná péče o děti. Ve své podstatě byla na tyto organizace přenesena kompetence rozhodovat obecně věci narušení pravidel socialistického soužití.⁵²

Po reformě soudnictví v 60. letech dochází k ustálení rozhodování pracovních sporů soudy v občanském řízení, které přetrvává dodnes, na základě Občanského soudního řádu. Rozhodování pracovních věcí ale také bylo možno svěřit rozhodčím komisím, které byly zrušeny až v roce 1991. Soudy v občanském soudním řízení projednávají věci občanskoprávní, pracovní, rodinné, aj., pokud o nich nerozhodovaly jiné orgány. V případě pracovních sporů šlo původně dělenou pravomoc s rozhodčími komisemi.

⁵¹ SCHELLE, K., BÍLÝ, J. *Dějiny českého soudnictví*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, TBA, 373 s.

⁵² SCHELLE, K., BÍLÝ, J. *Dějiny českého soudnictví*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, TBA, 374 s.

Část 2 Současná koncepce pracovněprávního soudnictví

Před tím, než se budeme zabývat současnou koncepcí podrobněji, je nutné stanovit, že řešení pracovněprávních sporů je velice široký pojem, který může zahrnovat několik druhů sporů a jejich řešení. Následující části této diplomové práce se však budou zaměřovat na individuální pracovněprávní spory, vyjma kapitoly vymezující pojem kolektivních pracovněprávních sporů.

Prozatím konečným článkem vývoje pracovního soudnictví je jeho současná podoba, a to rozhodování pracovních sporů soudy obecnými v civilním sporném řízení namísto soudů specializovaných, které v důsledku zákona o zlidovění soudnictví zanikly. Tento krok položil základní kámen současné úpravy. Na začátku dubna 1964 se stal účinným Občanský soudní řád, jež je doteď podkladem pro pracovněprávní soudnictví.

Hlavním úkolem soudů je zákonným způsobem poskytovat ochranu subjektivním právům a povinnostem, které vycházejí z hmotněprávních norem. K soudní ochraně poté dochází činností nezávislých soudů vykonávané dle určitých pravidel⁵³ s cílem zajistit realizaci práva vydáním aktu aplikace práva, jehož obsah je stanoven právem hmotným.⁵⁴ Je též nutné zmínit, že se vyskytují výjimky, kdy ochranu poskytují orgány veřejné moci odlišné od soudů.

Tento úkol též do jisté míry navazuje na ochrannou funkci pracovního práva jako celku. V podstatě se jedná o další článek poskytování ochrany, pokud byla ohrožena či porušena práva a povinnosti.

1 Právní úprava

Pracovněprávní soudnictví stojí v současné době na pramenech právní úpravy občanského soudního řízení. Jedná se o normy upravující civilní proces, jakožto soubor vztahů vznikající v důsledku postupu soudů a účastníků při

⁵³ ZOULÍK František. In: WINTEROVÁ, A. MACKOVÁ, A. a kolektiv. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018, 19 s.

⁵⁴ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. In: ZAHRADNÍKOVÁ, R. a kol. *Civilní právo procesní*. 3. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018. 27 s. ISBN 978-80-7380-714-6.

poskytování ochrany soukromoprávním, aj. vztahům. Úprava činnosti soudů se prolíná celou hierarchií právních předpisů.

Na samém vrcholu stojí ustanovení Ústavy České republiky a Listiny základních práv a svobod.

Nejpodstatnější články v Ústavě lze nalézt pod hlavou čtvrtou s názvem „moc soudní,“ která pojednává například o soustavě obecných soudů. Za zmínku stojí čl. 81 Ústavy, který zní: „*Soudní moc vykonávají jménem republiky nezávislé soudy.*“ Dále též nesmíme opomenout čl. 82 Ústavy, primárně odst. 1 pojednávající o nezávislosti a nestrannosti funkce soudce a o jejich případném ohrožení. V neposlední řadě je nutné uvést čl. 90 Ústavy, který se zabývá již zmíněným úkolem soudů, a to zákonem stanoveným způsobem poskytovat ochranu právům.

Co se týče Listiny základních práv a svobod, tak z hlediska soudnictví je jednoznačně potřebné zmínit hlavu pátou „právo na soudní a jinou právní ochranu.“ V této hlavě je zakotveno několik základních principů pro funkci soudů a pro průběh soudního řízení. Jako příklad bychom si mohli uvést čl. 37 odst. 3 Listiny obsahující zásadu rovnosti anebo čl. 38 odst. 2 Listiny: „*Každý má právo, aby jeho věc byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům. Veřejnost může být vyloučena jen v případech stanovených zákonem.*“

Existuje i velké množství zákonů, které jsou pro fungování soudů a pro jejich postup stěžejní. Tyto zákony se týkají různých oblastí – soudců, soudních poplatků, advokátů apod. Všechny ale souvisí s občanským soudním řízením a tím i s pracovním soudnictvím.

Samotným základem občanského soudního řízení je Občanský soudní řád. Tento právní předpis obsahuje osm částí, které postupně upravují všechny části soudního řízení – od činnosti před zahájením až po navazující řízení, jako je výkon rozhodnutí. Upravuje též otázku pravomoci a příslušnosti civilních soudů a jejich organizaci.

Ustanovení týkající se konkrétně pracovního soudnictví, nikoliv řízení jako takového, však nejsou seřazena určitým systematickým způsobem, nýbrž jsou rozprostřeny po různých jeho částech. Zároveň je též nutné podotknout,

že počet paragrafů a odstavců, které se zabývají primárně pracovním právem, by se téměř dal spočítat na prstech lidských rukou.

Pro výkon pravomoci soudů je též podstatný zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů. Zákon blíže specifikuje podmínky výkonu soudní moci a též nároky na výkon funkce soudce, asistentů soudce a přísedících, kteří jsou v soukromoprávní sféře využíváni pouze pro pracovněprávní spory. Snaží se také o zajištění nezávislosti soudů a jejich pracovníků a o spravedlivý a účinný postup v řešení daného sporu. Jeho přílohy též uvádí výčet obvodů a sídel vrchních, krajských, okresních a obvodních soudů.⁵⁵

Mezi další zákony, které stojí alespoň za zmínění, lze řadit zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, především z hlediska uplatnění práva nechat se zastoupit advokátem, zákon č. 354/2019 Sb., o soudních tlumočnických a soudních překladatelích, který konkretizuje právo na řízení v mateřském jazyce či jazyce, kterému osoba rozumí, a též zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích.

Výše zmíněné zákony jsou však pouze zlomkem ustanovení, které se pracovněprávního soudnictví týkají

2 Pravomoc v pracovních věcech

Pravomoc, jakožto okruh záležitostí, jež soudy projednávají a rozhodují v soudním procesu, je z hlediska ochrany práv právních subjektů otázkou, kterou je nutno správně zodpovědět a vymezit. Jedná se totiž o jednu ze základních procesních podmínek řízení.

Jelikož v současné době Česká republika nedisponuje soustavou pracovních soudů a spory projednávají soudy civilní, je pravomocí též oprávnění jej projednat a poté o něm rozhodnout.

Aby bylo zaručeno právo na přístup k soudu, je pravomoc soudů považována za obecnou, tzn. k rozhodnutí sporu je příslušný soud, pokud nemá jiný orgán, například správní orgán, výslovně vymezenou pravomoc ve věci rozhodnout

⁵⁵ Příloha 1 až 4 Zákona o soudech a soudcích

na základě některého z kompetenčních předpisů.⁵⁶ Z tohoto vyplývá, že jde i o vymezení vůči orgánům mimo soudní soustavu.

Tato procesní podmínka řízení je považována za jednu ze základních na straně soudu a musí být náležitě zkoumáno její naplnění. Pokud není dána pravomoc soudu, dojde k zastavení řízení a poté soud postoupí věc příslušnému orgánu. V některých případech může dojít i ke kompetenčním sporům mezi orgány a soudy.

Pro učení pravomoci soudů v pracovních věcech je nejdůležitější § 7 OSŘ a jeho čtyři odstavce.

První odstavec tohoto paragrafu má následující znění: *„V občanském soudním řízení projednávají a rozhodují soudy spory a jiné právní věci, které vyplývají z poměrů soukromého práva, pokud je podle zákona neprojednávají a nerozhodují o nich jiné orgány.“*

Před novelou č. 293/2013 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony, byl pod tímto odstavcem vyjmenován výčet právních odvětví, které spadaly do pravomoci civilních soudů. Jednalo se o vztahy z odvětví občanského, pracovního, rodinného a obchodního práva.

Tato změna byla v důvodové zprávě⁵⁷ odůvodněna následujícími větami: *„...změny mají za cíl vyjádřit jednu ze základních nosných myšlenek nového občanského zákoníku, ... jakožto obecného kodexu soukromého práva jako celku. S tím souvisí návrh již napříště nerozlišovat „občanskoprávní, pracovní, rodinné a obchodní vztahy“, ale vyjádřit myšlenku jednotného rekodifikovaného soukromého práva rovněž v právní úpravě občanského soudního řízení, jehož primárním účelem je právě řešení sporů z něj vyplývajících.“*⁵⁸ Je též na místě dát pozor na to, že tímto došlo k odstranění nedostatku, který předchozí úprava

⁵⁶ Usnesení zvláštního senátu zřízeného podle zákona č. 131/2002 Sb. ze dne 23. 4. 2015, č. j. Konf 12/2014-20

⁵⁷ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, č. 293/2013 Dz

⁵⁸ Hromada, M. Pracovněprávní spory. 1. vydání. Praha : C.H. Beck, 2015, 1 s.

obsahovala. Dřívější vymezení totiž mohlo vést některé k závěru, že pokud neexistuje hmotněprávní úprava, tak jde o nedostatek pravomoci soudu.⁵⁹

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že pracovněprávní spory projednávají civilní soudy v občanskoprávním řízení a jak již bylo zmíněno, tak momentálně zde neexistuje samostatná soustava soudů se specializací na pracovní právo.

Podstatné je však též zmínit, že pravomoc civilních soudů neplatí pro všechny vztahy, které vyplývají z pracovního práva. České pracovní právo obsahuje vztahy soukromoprávní⁶⁰ i veřejnoprávní, které vznikají především na základě zákona č. 435/2004 Sb., zákona o zaměstnanosti či zákona č. 251/2005 Sb., zákon o inspekci práce, a z tohoto důvodu v této oblasti pravomoc civilních soudů dána není. Pro tyto případy je pravomoc svěřena správním orgánům.

Dále není pravomoc civilních soudů stanovena tam, kde je zákonem dána služebnímu orgánu. Typicky jde o vztahy příslušníků ozbrojených sborů a vojáků z povolání, kterých se týkají primárně speciální zákony, jako je zákon č. 361/2003 Sb., zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů a zákon č. 221/1999 Sb., zákon o vojácích z povolání.

V neposlední řadě lze pravomoc civilních soudů též vyloučit pomocí rozhodčí smlouvy.

2.1 Jednotlivé skupiny pravomoci civilních soudů

Pravomoc civilních soudů v pracovněprávních sporech lze rozdělit do tří základních skupin:

- pracovní věci v užším smyslu
- spory vznikající na základě zákona č. 2/1991 Sb., o kolektivním vyjednávání
- spory uvedené v hlavě IV v dílu sedmém zákona č. 292/2013 Sb., zákon o zvláštních řízeních soudních, přičemž zde se jedná o různá

⁵⁹ HROMADA, Miroslav. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. Občanský soudní řád. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 14.

⁶⁰ STRÁNSKÝ, Jaroslav. In: GALVAS, Milan a kolektiv. *Pracovní právo*. 2., dopl. A přeprac. Vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2015. 825 s. Edice Učebnice Právnické fakulty MU, sv. č. 521. ISBN 978-80-210-8021-8, s. 47

řízení týkající se například voleb zástupců pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.⁶¹

2.1.1 Užší pojetí pojmu „pracovní věc“

Pojem pracovní věc je jeden ze stěžejních v celé agendě pracovněprávních sporů. Určuje, jaké záležitosti spadají do pravomoci soudů zabývajících se pracovními věcmi a též napomáhá spoluurčit obsazení soudu dle § 36a odst. 1 písm. a) OSŘ.⁶²

Základní definicí, ze které bychom mohli vycházet pochází z komentáře k Občanskému soudnímu řádu z roku 2009.⁶³ V tomto komentáři jsou za pracovní věci považovány „*spory o nárocích plynoucích z pracovněprávních vztahů upravených zákoníkem práce*“ a dále také „*spory o nároky z pracovních vztahů člena k družstvu, popřípadě též spory o nároky ze služebních poměrů vojáků Armády ČR.*“ Dle tohoto komentáře je však též velice podstatné, jaký je obsah daného právního vztahu.

Podobného názoru je i komentář k Občanskému soudnímu řádu z roku 2021⁶⁴, který říká, že se pracovními věcmi rozumí spory o nárocích upravených Zákoníkem práce a specifikuje je zejména na vztahy mezi zaměstnanci a zaměstnavateli. Též, jako předchozí komentář, zmiňuje služební poměry vojáků z povolání a obdobné poměry.

Občanský zákoník, na rozdíl od předešlé úpravy, má velice podstatnou soukromoprávní sílu, a proto je zapotřebí brát v potaz i rozhodovací praxi. Podstatný je zde především fakt, že vznik nároku vůči zaměstnavateli je zcela upraven právě tímto obecným zákonem.

Zlomovým bodem pro vymezení pracovní věci bylo stanovisko Nejvyššího soudu České socialistické republiky,⁶⁵ které položilo jeden z výchozích stavebních kamenů pro definici tohoto slovního spojení. Dle Nejvyššího soudu ČSR jsou za

⁶¹ Hromada, M. Pracovněprávní spory. 1. vydání. Praha : C.H. Beck, 2015, 1 s.

⁶² „V řízení před okresním soudem jedná a rozhoduje senát: ve věcech pracovních“

⁶³ ŠEBEK, Roman. In: DRÁPAL, Ljubomír. *Občanský soudní řád: komentář*. Velké komentáře. Praha: C.H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-107-9.

⁶⁴ PŘIDAL, Ondřej. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. *Občanský soudní řád. 3. vydání (2. aktualizace)*. Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 4.

⁶⁵ Stanovisko Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 7. 10. 1970, sp. zn. Cpj 38/70

pracovní věci považovány spory o nárocích z pracovněprávních vztahů upravených Zákoníkem práce, nebo jinými předpisy, a také spory vznikající z jiných vztahů, jež jsou upraveny předpisy z odlišných právních odvětví. Tyto vztahy musí však vznikat při účasti na společenské práci, přičemž jako příklad uvádí pracovní činnost v družstvu.

Toto stanovisko se prolíná i do modernější judikatury, jako je Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 3. 2013,⁶⁶ které je i dále citováno například Nejvyšším správním soudem.⁶⁷ V právní větě zmíněného rozsudku Nejvyšší soud vymezil pojem následovně: *„O pracovní věci jde tam, kde je dána pravomoc soudu v občanském soudním řízení; rozumí se jimi nejen spory plynoucí z pracovněprávních vztahů upravených v zákoníku práce, ale též všechny další spory ze závislé práce.“*

Názor, že je zapotřebí komplexnější definice pojmu pracovní věc, zastávají i někteří odborníci. Například Miroslav Hromada ve své knize Pracovněprávní spory uvádí: *„Jako vhodnější se jeví vymezení, že pracovní věcí je spor, který se týká nároku vyplývajícího přímo či odvozeně z pracovního vztahu. Je důležité, aby pracovní vztah stál u základu vzniku nároku nebo aby šlo o samu existenci tohoto vztahu. Pracovní věci nelze zároveň omezovat na pracovněprávní vztahy, které jsou definovány zákoníkem práce.“*⁶⁸

2.1.2 Individuální pracovněprávní vztahy a spory z nich

Jedním ze dvou základních druhů pracovněprávních sporů jsou spory vznikající z individuálních pracovněprávních vztahů. Tyto základní pracovněprávní vztahy vznikají mezi zaměstnanci a zaměstnavateli při výkonu závislé práce. Jejich předmětem je konání této závislé práce za odměnu, tudíž je pracovní síla daného zaměstnance užívána za odměnu určitým zaměstnavatelem, se kterým zaměstnanec uzavřel pracovněprávní vztah.

Pod kategorií individuálních pracovněprávních sporů však nepatří pouze vztahy vznikající mezi zaměstnanci a zaměstnavateli při výkonu závislé práce, ale

⁶⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 3. 2013, sp. zn. 21 Cdo 4416/2011

⁶⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 8. 2015, sp. zn. 1 As 119/2015-32

⁶⁸ Hromada, M. Pracovněprávní spory. 1. vydání. Praha : C.H. Beck, 2015, 3 s.

také vztahy, které vytvářejí předpoklad pro vznik pracovněprávních vztahu. Dále sem můžeme řadit vztahy vytvářející předpoklady pro jejich trvání, které existují souběžně s nimi – například bezpečnost a ochrana zdraví při práci. V neposlední řadě je nutné zmínit vztahy, jejichž vznik je od individuálních pracovněprávních vztahů odvozen a v některých případech je i na jejich existenci závislý – jako vhodný příklad lze uvést konkurenční doložku.⁶⁹

Pro správné pochopení, co individuální pracovněprávní vztah obnáší, je též zapotřebí alespoň částečně osvětlit pojem závislá práce. Její vymezení je také velice podstatné při určování, zdali se jedná o věc pracovní a dle jakého právního předpisu bude poškozenému poskytována soudní ochrana, případně jestli rozhodovat o tomto sporu nenáleží jinému orgánu.

V § 2 odst. 1 Zákoníku práce lze nalézt její legální definici. Mezi definiční znaky závislé práce tedy patří její výkon ve vztahu nadřízenosti (ze strany zaměstnavatele) a podřízenosti (ze strany zaměstnance), jež se projevuje nařizovacím právem ve vztahu k místu a času výkonu práce, přičemž má též různou intenzitu. Dále je závislá práce vykonávána jménem zaměstnavatele a dle jeho pokynů, tzn. bližším určením práce a její kontrolou. Zaměstnanec se též zavazuje vykonávat práci osobně.

Následující odstavec, tj. § 2 odst. 2 Zákoníku práce, obsahuje podmínky výkonu závislé práce – jedná se o nutnost vykonávat práci za mzdu, odměnu či plat, na náklady a odpovědnost zaměstnavatele, v pracovní době na pracovišti zaměstnavatele, případně na místě, na kterém se strany individuálního pracovněprávního vztahu dohodly. Tyto podmínky velice úzce souvisí s definičními znaky a společně ve svém souhrnu tvoří jakýsi obraz o tom, co to závislá práce je.

Definice závislé práce však není kompletní bez soustavnosti – dovozeného znaku z judikatury, který lze brát za jeden z velmi zásadních. Za stěžejní judikát pro tento znak je považován rozsudek Nejvyššího správního soudu z 29. 9. 2011⁷⁰, který stanovil, že „*jedním ze základních pojmových znaků práce je soustavnost*“.

⁶⁹ Bělina, M. Pichrt, J. a kol. Pracovní právo. 7. doplněné a podstatně přepracované vydání. Praha : C.H. Beck, 2017, 58 s.

⁷⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 9. 2011, č. j. 4 Ads 75/2011-73

Vzhledem k enormní různorodosti zaměstnání je vhodné, aby vymezení určitých atributů závislé práce bylo charakterizováno judikaturou, případně právní literaturou. Zákon sám o sobě nemůže zahrnout do legální definice všechny typy zaměstnání, které se navíc se současným rychlým technologickým vývojem neustále rozšiřují a do budoucna nás dozajista čeká mnoho dalších typů zaměstnání, o kterých nyní nemáme ani zdání.

Kvůli již zmíněné různorodosti zaměstnání bývá však toto zákonné vymezení též kritizováno a mezi jeho další problémy bývá řazena i absence poskytování odměny jako definičního znaku.

2.1.3 Kolektivní pracovněprávní vztahy a spory z nich

Další skupinou pravomoci a zároveň dalším předmětem sporu jsou kolektivní pracovněprávní vztahy. U těchto vztahů je charakteristický jejich subjekt. Na rozdíl od individuálních pracovněprávních vztahů zde nefiguruje individuální zaměstnanec. Za subjekt je zde považován zastupitelský „orgán“ zaměstnanců, zpravidla rada zaměstnanců či odborové organizace, a zaměstnavatel, případně svaz zaměstnavatelů.⁷¹

Předmět těchto vztahů je též odlišný – jejich cílem je totiž dosáhnout rovnováhy mezi potřebami zaměstnavatelů a právy zaměstnanců. Tohoto výsledku se snaží docílit pomocí vyjednávání o způsobu a podmínkách výkonu práce, a to včetně mzdových podmínek.

Pro určení pravomoci civilních soudů jsou však nejpodstatnější práva, která vznikají z kolektivních smluv, jež jsou vytvářeny pomocí kolektivního vyjednávání. Zde je zapotřebí rozlišovat, zda jde o normativní či závazkovou část kolektivní smlouvy.

U normativní části kolektivních smluv jsou případné spory řešeny a práva uplatňována a uspokojována tak, jako u práv vyplývajících z individuálního pracovněprávního vztahu. Práva zde totiž vznikají jednotlivému zaměstnanci, který se sám jako jednatel nestal smluvní stranou a pouze mu na základě kolektivní

⁷¹ PICHRT, Jan. In: *Pichrt J. a kol. Pracovní právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, 683 s.

smlouvy vznikla daná práva. Dle výše zmíněného by se jimi zabýval civilní soud v občanskoprávním řízení.

U závazkové části smlouvy jde však o vztah mezi zaměstnavatelem a příslušnou odborovou organizací. Pokud nejsou povinnosti sjednané stranami ve smlouvě plněny, řeší spor nejdříve zprostředkovatel a poté rozhodce.⁷² Pravomoc civilních soudů, konkrétně krajského soudu,⁷³ zde přichází v úvahu při projednání a rozhodnutí žaloby na zrušení rozhodnutí rozhodce o plnění závazků z kolektivní smlouvy.⁷⁴

Kolektivní právo obsahuje též vztahy, které by se daly označit za tzv. „jiné“ s kolektivní povahou, které se přímo či nepřímo dotýkají individuálního zaměstnance. Řadíme mezi ně vztahy z informování a projednání, spolurozhodování a kontroly.

3 Příslušnost

Na rozdíl od pravomoci určující okruh projednávaných záležitostí, určuje příslušnost konkrétní soud, který bude v dané věci individuální pracovněprávní spor řešit a rozhodovat o něm. Stejně, jako u pravomoci, se jedná o procesní podmínku na straně soudu, kterou je nutno prověřit.

Pro určení příslušného soudu, tedy soudu zákonného, jsou užívána pravidla příslušnosti. Tato pravidla určí v rámci soustavy soudů konkrétní soud, který má oprávnění, ale i povinnost, věc projednat a rozhodnout. Z hlediska účastníků jsou ukazatelem, na který soud se obrátit.

Pravidla příslušnosti jsou ovládnány určitými zásadami za účelem určení soudu, který k projednání a rozhodnutí bude mít nejlepší možnosti. Takový soud má zpravidla nejbližší k účastníkům či k předmětu řízení. V některých případech mohou být stanoveny i zvláštní požadavky – kupříkladu určitá odbornou soudců nebo jejich specializace. Z různých hledisek určujících nejvhodnější příslušnost je

⁷² Viz. zákon č. 2/1991 Sb., zákon o kolektivním vyjednávání

⁷³ § 9 odst. 2 písm. d) zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, § 9

⁷⁴ Hromada, M. Pracovněprávní spory. 1. vydání. Praha : C.H. Beck, 2015, 9 s.

proto nutné vybírat pouze ta nejpodstatnější, což v některých situacích může vést i k určení soudu, který nebude vždy optimální.

Tímto dochází k eliminaci většiny možných negativních procesních dopadů, které by mohly v důsledku nevhodného určení soudu nastat. Stále však může dojít k přikázání věci z důvodu vhodnosti soudu jinému.

Rozlišujeme 3 hlavní druhy příslušnosti soudu – věcná, místní a funkční. Za dob pracovních soudů ve 20. století též existovala příslušnost kauzální, která určovala specifický soud k tomu určený, který se danou věcí bude zabývat. Současná právní úprava kauzální příslušnost neobsahuje.⁷⁵

Pro určení soudu prvního stupně je uplatňována místní a věcná příslušnost. Pro soudy, které budou rozhodovat o opravných prostředcích, je stěžejní funkční příslušnost.

3.1 Věcná příslušnost

Tento typ příslušnosti určuje soud příslušný projednat a rozhodnout věc v prvním stupni. Zjednodušeně se jedná o určení, zda bude rozhodovat okresní či krajský soud jako první instance. Krajské soudy zpravidla projednávají věci, pro které je nutná určitá jednotnost rozhodování a odbornost, případně jde o věci složitější povahy.

Věcná příslušnost je obecně vymezena v § 9 Občanského soudního řádu. Jeho odstavec 1 stanoví příslušnost okresních soudů, pokud zákon nestanoví jinak. Individuálními pracovněprávními spory se v Praze zabývají obvodní soudy. V Brně v první instanci rozhoduje Městský soud.

Z tohoto ustanovení vyplývají pro pracovní právo i dvě výjimky, které jsou projednávány u krajského soudu – spory o určení nezákonnosti stávky či výluky a spory týkající se cizího státu nebo osob požívajících diplomatických imunit

⁷⁵ ZOULÍK František, MACKOVÁ, Alena. In: WINTEROVÁ, A. MACKOVÁ, A. a kolektiv. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací.* 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018, 114 s.

a výsad, pokud patří do pravomoci soudů České republiky.⁷⁶ Příkladem druhé výjimky by byl například cizí stát, který je zaměstnavatelem.

Ve sporech o individuálních pracovněprávních nárocích vznikajících v souvislosti s nezákonnou stávkou však krajské soudy příslušné nejsou.

3.2 Místní příslušnost

Po určení věcné příslušnosti je též nutné určit místní příslušnost soudu, jelikož soud dle § 11 odst. 1 Občanského soudního řádu musí být místně i věcně příslušný k projednání věci. Určení místní příslušnosti tedy znamená, že je z věcně příslušných soudů určen dle příslušných kritérií místně soud, u kterého se sporné řízení bude konat.

V některých případech může být místně příslušných více soudů – zde je pak rozhodující časový předstih.

Místní příslušnost můžeme dělit na obecnou (§ 85 OSŘ), výlučnou (§ 88 OSŘ) a příslušnost na výběr danou (§ 87 OSŘ). Pro vztah mezi nimi platí, že pokud to není vyloučeno, užívá se příslušnost obecná. Zde je však nutné podotknout, že příslušnost na výběr daná přímo nevylučuje užití obecné, ale pouze dává žalobci na výběr, u kterého soudu věc podá. Na rozdíl od toho výlučná pravomoc nedovoluje užití příslušnosti obecné, ale i příslušnosti na výběr dané.⁷⁷

V neposlední řadě se v civilním řízení mohou účastníci ve věcech týkajících se vztahů mezi podnikateli z podnikatelské činnosti dohodnout na místní příslušnosti, pokud zákon nestanoví výlučnou příslušnost.⁷⁸ Toto určení se v pracovněprávních vztazích mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem neuplatňuje.

Obecná místní příslušnost je vymezena následujícím způsobem v § 84 Občanského soudního řádu: „K řízení je příslušný obecný soud účastníka, proti němuž návrh směřuje (žalovaného), není-li stanoveno jinak.“ Určení dále

⁷⁶ § 9 zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád

⁷⁷ ZOULÍK František, MACKOVÁ, Alena. In: WINTEROVÁ, A. MACKOVÁ, A. a kolektiv. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací.* 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018, 115 - 116 s.

⁷⁸ § 89a Tamtéž

konkretizuje § 85, jež pojednává o obecném soudu účastníka – fyzické osoby, právnické osoby, podnikající fyzické osoby, obce, státu, aj.

Druhý typ místní příslušnost, příslušnost výlučná, se v pracovněprávních sporech neužívá. Toto lze vyčíst i z taxativního výčtu v § 88 OSŘ – jedná se například o věci spojené s rozvodem manželů či s řízením o pozůstalosti.

Příslušnost na výběr daná zakládá výše zmíněnou možnost volby mezi obecným soudem a soudem uvedeným v § 87 OSŘ. Volba je činěna podáním žaloby u soudu, který si zvolí. V žalobě zvolení nemusí být výslovně uvedeno. Uváděny jsou pouze skutečnosti, které volbu dokládají.

Výběr příslušnosti je typický u případů, kde by nebylo hospodárné, aby obecný soud daný spor projednával. Pracovních sporů se především týká § 87 písm. a) OSŘ – soud, v jehož obvodu má žalovaný stálé pracoviště, a § 87 písm. b) OSŘ – soud, v jehož obvodu došlo ke skutečnosti zakládající právo na náhradu újmy.

3.2.1 Žaloba proti zaměstnanci

Při žalování zaměstnance je stěžejní § 85 odst. 1 OSŘ, který za jeho obecný soud určuje soud, kde má zaměstnanec bydliště. Za bydliště fyzické osoby se považuje místo, kde se osoba zdržuje s úmyslem tam žít. Jde především o místo, kde má fyzická osoba rodinu, byt, případně práci. Toto platí i kdyby osoba pobývala delší dobu v nemocnici.⁷⁹ Je též možné se dovolat skutečného bydliště, pokud fyzická osoba uvádí bydliště jiné než skutečné. Také platí, že pokud se někdo v dobré víře dovolává bydliště, tak nemůže být namítáno, že má osoba skutečné bydliště na místě jiném.

Pro úplnost je též nutné zmínit, že pojem bydliště není totožný s pojmem trvalý pobyt užívaný ve správním právu, ale není vyloučeno, aby se překrývaly.

Může být užitá i příslušnost na výběr daná, kdy příslušným soudem žalovaného bude ten, v jehož obvodu má stálé pracoviště. Toto určení je vhodné z toho důvodu, že se zde osoba fakticky vyskytuje. Zvolení soudu dle pracoviště

⁷⁹ PŘIDAL, Ondřej. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. Občanský soudní řád. 3. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 3.)

není vyhrazeno exkluzivně pro pracovněprávní spory a lze jej užívat i ve všech ostatních sporech. Je však nutné zmínit, že jej lze užít jen u fyzických osob, jelikož osoby právnické pracoviště nemají.⁸⁰

Pojem „stálé pracoviště“ byl vymezen usnesením Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2014, sp. zn. 21 Cdo 3027/2013 jako: *„Prostor (místo), kde žalovaný na základě pracovního, služebního nebo jiného jim obdobného právního vztahu vykonává své zaměstnání nebo povolání (plní své úkoly vyplývající z pracovního, služebního nebo jiného jim obdobného právního vztahu), jestliže právní vztah, v němž žalovaný plní své úkoly z pracovního, služebního nebo jiného jim obdobného právního vztahu, nemá jen krátkodobou nebo příležitostnou povahu a jestliže žalovaný na pracovišti vykonává své zaměstnání (povolání) soustavně.“*

„Stále pracoviště“ tedy odpovídá prostoru, kde osoba skutečně fakticky vykonává práci. Z uvedeného vymezení též vyplývá, že překážky krátkodobého charakteru nemají na „stále pracoviště“ vliv. Toto však neplatí u překážek dlouhodobých – př. rodičovská dovolená.

3.2.2 Žaloba proti zaměstnavateli

U žalování zaměstnavatele je nutné rozlišovat mezi zaměstnavatelem jako právnickou osobou a fyzickou osobou.

Pro právnickou osobu bude platit § 85 odst. 3 OSŘ – tj. obecným soudem je okresní soud, v jehož obvodu má právnická osoba sídlo. Při určování sídla vychází soud z veřejného rejstříku, pokud se tam zapisuje, kde je vymezeno adresou. Je ale též možné se dovolat skutečného sídla právnické osoby. Za skutečné sídlo lze považovat místo těžiště činnosti, místo odkud je právnická osoba řízena a především místo, kde zasedají a působí členové statutárního orgánu.⁸¹

Pokud se jedná o fyzickou osobu, jež je zaměstnavatelem, je považován za obecný soud jeho bydliště. Nutné je též podotknout, že § 85 odst. 2 OSŘ se neužije, jelikož se nejedná o spory z podnikatelské činnosti fyzické osoby.

⁸⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 12. 2022, sp. zn. 30 Cdo 3466/2022

⁸¹ LASÁK, Jan. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, ISBN 978-80-7400-852-8, marg. č. 1.

Je též možné užít příslušnosti na výběr dané a žalovat zaměstnavatele v místě, kde se nachází organizační složka závodu, jež se týká spor. Samotný pojem organizační složka je velice široký a může zahrnovat mnoho věcí a částí. Pro pracovní spor však může být významné například pracoviště, kde zaměstnanec vykonává svou práci.⁸²

3.3 Perpetuatio fori

Pro úplnost určení místní a věcné příslušnosti je též nutné zmínit § 11 odst. 1 větu druhou Občanského soudního řádu: „*Pro určení věcné a místní příslušnosti jsou až do skončení řízení rozhodné okolnosti, které tu jsou v době jeho zahájení*“ (perpetuatio fori). Toto platí bez ohledu na to, kdy je příslušnost daného soudu posuzována. Za okolnosti zmíněné v této větě lze považovat pouze právní skutečnosti, do kterých se nepočítá změna právní úpravy. Pokud by k takové změně došlo, bude se postupovat dle ustanovení přechodných, případně dle účinné úpravy.⁸³

Poslední věta zmíněného ustanovení pojednává i o příslušnosti soudu, jehož příslušnost není možné dle zákona zkoumat, případně jeho příslušnost určuje pravomocné rozhodnutí soudu. Tímto rozhodnutím může být i rozhodnutí Nejvyššího soudu dle § 11 odst. 3 OSŘ, kdy věc spadá do pravomoci soudů České republiky, ale chybí podmínky místní příslušnosti. Toto určení příslušnosti poté zamezuje podat odvolání z důvodu nedostatku věcné příslušnosti.

Zkoumání místní i věcné příslušnosti je časově rozdílné. Věcnou příslušnost je nutno posuzovat po celou dobu řízení. Nedostatek by pak byl vadou řízení a odvolacím důvodem. Místní je naproti tomu zkoumána do stanoveného okamžiku, a to do konce přípravného jednání nebo do doby, než bude jednáno ve věci samé, pokud se přípravné jednání nekoná. Její nedostatek je poté zhojen.

⁸² Hromada, M. Pracovněprávní spory. 1. vydání. Praha : C.H. Beck, 2015, 30 s.

⁸³ HROMADA, Miroslav. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. *Občanský soudní řád. 3. vydání (2. aktualizace)*. Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 1.

3.4 Funkční příslušnost

Tato příslušnost přichází v úvahu, pokud bude rozhodováno o opravném prostředku – tj. vymezuje rozsah působnosti různých soudů v rámci postupného projednání věci v jednotlivých instancích.⁸⁴

O odvolání, jakožto řádném opravném prostředku, rozhodují soudy bezprostředně hierarchicky nadřazené soudům, které rozhodovaly v prvním stupni. Dle § 10 odst. 1 Občanského soudního řádu jsou krajské soudy příslušné k rozhodování o odvoláních podaných proti rozhodnutím soudů okresních. Pokud však rozhodoval v první instanci krajský soud, je příslušným soudem soud vrchní.

Odvolačí soud danou věc neprojednává znovu, ale jedná dle zásad odvolacího řízení. Z tohoto vyplývá, že i možnost změny žaloby je značně omezená a že odvolací řízení nemůže probíhat o nově vzneseném nároku.⁸⁵

Proti rozhodnutí je též možné za stanovených podmínek užit dovolání – mimořádný opravný prostředek. O podaném dovolání proti rozhodnutí krajského i vrchního soudu, tzn. odvolacích soudů, rozhoduje jediný soud, a to Nejvyšší soud.

V některých případech může o mimořádném prostředku rozhodovat soud, proti jehož rozhodnutí směřují. Jedná se o žalobu na obnovu řízení a žalobu pro zmatečnost. Tyto žaloby jsou chápány jako nové kauzy k projednání.⁸⁶

4 Soudní soustava

V současné době v České republice neexistují soudy, které by byly zvláštní, specializované na pracovní spory. Pracovněprávní soudnictví je tedy vykonáváno prostřednictvím soudů obecných. Obecnými jsou nazývány právě proto, že všechny druhy soudnictví jsou vykonávány soudy s výjimkou ústavního soudnictví, které je

⁸⁴ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. In: ZAHRADNÍKOVÁ, R. a kol. *Civilní právo procesní*. 3. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018. 83 s. ISBN 978-80-7380-714-6.

⁸⁵ HROMADA, Miroslav. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. *Občanský soudní řád*. 3. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023.)

⁸⁶ ZOULÍK František, MACKOVÁ, Alena. In: WINTEROVÁ, A. MACKOVÁ, A. a kolektiv. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018, 115 s.

doménou Ústavního soudu. Jediným zvláštním soudem v české soudní soustavě je tedy Ústavní soud, jelikož stojí mimo soustavu soudů obecných.

Prvním článkem soudní soustavy jsou soudy okresní, obvodní soudy v hlavní městě Praze a také brněnský Městský soud. Tyto soudy jsou první instancí občanského soudního řízení ve valné většině případů.

Krajské soudy a Městský soud v Praze mohou vykonávat funkci soudu první instance (viz. část 2 kapitola 3.1) i soudu odvolacího – tzn. v případech, kdy v prvním stupni rozhodoval soud okresní.

Dalším článkem jsou soudy vrchní v Praze a Olomouci. Tyto soudy v občanském soudním řízení rozhodují jako soudy odvolací, pokud krajský soud rozhodoval v první instanci.

Na samém vrcholu soudní soustavy stojí Nejvyšší soud v Brně. Nejvyšší soud má několik úkolů, přičemž jedním z nejhlavnějších je rozhodovat o dovoláních proti pravomocným rozhodnutím soudů druhé instance – tj. krajské a vrchní soudy. Nejvyšší soud se též zabývá sjednocením soudní judikatury vzhledem ke své roli vrcholného soudního orgánu.

Určitou specializaci soudů lze ale spatřovat na základě rozvrhů práce. Jejich prostřednictvím dochází k přidělení věcí k projednání do soudních oddělení. Tímto je též zajištěna základní zásada zákonného soudce v rámci soudnictví, jelikož brzdí svévolné a účelové přidělování konkrétním soudcům.⁸⁷ Za další záruku může být považována i veřejná přístupnost rozvrhu.

Rozvrh práce je vydáván na počátku kalendářního roku předsedou soudu po projednání s příslušnou soudcovskou radou.⁸⁸ Mimo přidělení věcí také jmenovitě určuje soudce senátu, přísedící, asistenty soudů a další důležité osoby a okolnosti potřebné pro jednotlivá soudní oddělení. Jsou též stanovené okruhy věcí, které určité pobočky soudu budou projednávat a rozhodovat.

⁸⁷ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. In: ZAHRADNÍKOVÁ, R. a kol. *Civilní právo procesní*. 3. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018. 79 s. ISBN 978-80-7380-714-6.

⁸⁸ § 41 odst. 2 Zákona o soudech a soudcích

S rozvrhem práce též souvisí specializace soudních oddělení. Ta je určována s ohledem na příslušnost soudu a na jeho personální obsazení. V rámci specializovaných soudních oddělení vznikají i zaměřená na pracovněprávní spory.

Osoby v určitých odděleních by měly mít zvláštní znalosti a zaměření k dané právní oblasti. Samo sebou se ale mohou vyskytovat osoby, které touto specializací nedisponují.

5 Složení pracovních soudů

Obecně je složení soudu určováno zákonem dle čl. 94 Ústavy. Zákon podrobněji stanoví, v jakých případech budou soudci rozhodovat v senátu a také o složení daného senátu. Pokud není stanoveno, že rozhodování o věci probíhá v senátu, rozhodují soudci jako samosoudci.

Pro pracovní soudnictví je též významný odst. 2 zmíněného článku Ústavy, na základě něhož zákon též určí, kdy a jak se na rozhodování mohou podílet i jiné osoby, než pouze soudci – tzn. kupříkladu přísedící.

Tento článek je poté rozvíjen § 36 OSŘ a následujícími paragrafy, které přesně vymezují, v jakém složení bude soud rozhodovat.

Se složením soudu též souvisí obsazení soudu. Jedná se o určení, jaké osoby budou oprávněny za daný soud v dané věci rozhodovat na základě rozvrhu práce. Dochází k určení, zda bude ve věci rozhodovat jediná osoba (zpravidla samosoudce) či osob více (senát).

5.1 Senát

Rozhodování pracovních věcí v senátu je jedním ze způsobů, jak může být soud obsazen. Tento typ umožňuje jiným osobám než profesionálním soudcům, aby se podílely na rozhodovací činnosti soudu. Tyto osoby jsou poté nazývány soudci laiky nebo přísedícími.⁸⁹

⁸⁹ Viz. část 2 kapitola 5.1.1 Přísedící

Pracovní soudnictví je velice specifické a do určité míry i značně rozdílné od běžného občanského soudního řízení. Jeho odlišnost lze zaregistrovat již v § 36a odst. 1 písm. a) OSŘ – „*V řízení před okresním soudem jedná a rozhoduje senát ve věcech pracovních.*” Ostatní věci, tzn. ne pracovníprávní či v jiné věci stanovené zákonem, rozhoduje samosoudce. Rozhodování v senátu se proto v pracovním soudnictví prolíná určitým způsobem každým stádiem.

V senátu je u okresního soudu též rozhodováno, pokud dojde ke společnému projednání věci pracovní s jinou věcí – například na základě žaloby.

Senát u okresního soudu se skládá z předsedy senátu a dvou přisedících. Předseda senátu je vždy soudcem z povolání (profesionálem). Hlasy přisedících a předsedy senátu jsou si rovny bez ohledu na soudcovo vzdělání a profesi.

Předseda má však určité zvláštní postavení oproti přisedícím. Mezi jeho oprávnění se řadí provádění úkonů, kterými není rozhodováno ve věci, jako je předvolání, organizace a řízení činnosti senátu, ale též rozhoduje sám o věcech, kupříkladu o usnesení, kterým je přiznáno osvobození od soudních poplatků. Předseda má tyto povinnosti a oprávnění nejen v řízení před okresním soudem, ale i v dalších případech, kdy o věci rozhoduje senát.

Odvolací krajský soud by proti rozhodnutí takového senátu rozhodoval v tříčlenném senátu, který by se skládal pouze z profesionálních soudců – dvou soudců a předsedy senátu.

V případě, že by byl v první instanci příslušný k rozhodování krajský soud, rozhodoval by jediný soudce. Výjimky, kdy by rozhodoval senát místo samosoudce jsou stanoveny zákonem, ale v současné době se nejedná o spory pracovníprávní, ale o spory týkající se průmyslového vlastnictví.⁹⁰

Vrchní soudy, primárně jako odvolací soudy, dle § 36b OSŘ jednají a rozhodují v senátech. Tento senát se stejně jako odvolací senát krajského soudu skládá z tří členů, a to z předsedy a dvou soudců, přičemž všichni jsou profesionálními soudci.

⁹⁰ PŘIDAL, Ondřej. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. Občanský soudní řád. 3. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 4.

Na řízení se může podílet i Nejvyšší soud, který rozhoduje v senátech, případně ve velkých senátech příslušných kolegií. U Nejvyššího soudu se vytváří dvě kolegia, trestní a občanskoprávní a obchodní, přičemž pro pracovní spory je podstatné kolegium občanskoprávní a obchodní a jeho velký senát.⁹¹

Pokud rozhoduje jako soud dovolací, jedná v tříčlenných senátech složených z profesionálních soudců.

Pokud by však rozhodoval ve velkém senátu kolegií, rozhoduje o odchýlení od dřívějšího právního názoru Nejvyššího soudu. Tento typ senátu se skládá z devíti soudců příslušného kolegia, pokud však má kolegium více jak 27 soudců, je velký senát kolegia složen z jedné třetiny všech soudců daného kolegia. Jestliže tato třetina všech soudců nepředstavuje liché číslo, je složen z počtu soudců odpovídajícímu celému lichému číslu vyššímu než devět, jež následuje bezprostředně po tomto podílu.⁹²

5.1.1 Přisedící

Osoba přisedícího je doktrinálně vymezena jako „člen senátu, který se od soudce liší především tím, že se od něho nevyžaduje odbornost.“⁹³ Tento institut byl též dříve nazýván tzv. soudci z lidu, nyní je označován za soudce laického. Označení vychází z výše zmíněné absence odbornosti, tj. právnického vzdělání dané osoby, která funkci vykonává.

Jeich přítomnost při rozhodování pracovních sporů přináší i přes chybějící právní kvalifikaci do řízení pohled z jiné perspektivy, především z pohledu běžného občana. Zároveň vnáší své znalosti, lidské zkušenosti, a i určitou úroveň odbornosti ve věci, která je v senátu projednávána. Mimo jiné též poukazuje na běžné lidské chápání právních ustanovení.

⁹¹ ZOULÍK František, MACKOVÁ, Alena. In: WINTEROVÁ, A. MACKOVÁ, A. a kolektiv. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací.* 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018, 106 s.

⁹² § 19 Zákona o soudech a soudcích

⁹³ ZOULÍK František, MACKOVÁ, Alena. In: WINTEROVÁ, A. MACKOVÁ, A. a kolektiv. *Civilní právo procesní. Díl první: řízení nalézací.* 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018, 126 s.

Svou roli, jakožto korektiv čistě formálního rozhodování a spravedlnosti, takto vnímají i samotní přisedící. Dle názoru přisedících umožňují profesionálním soudcům nahlížet mimo text zákona a přináší „*prvek lidskosti a zkušenosti*“, „*ze života*“ a též „*pohled možná sice „neprávní“, ale za to často věcně odbornější.*“⁹⁴

Přisedící má specifické postavení v občanském soudním procesu, ale tuto činnost nevykonává jako své povolání, na rozdíl od profesionálních soudců. V důsledku toho a dalších zvláštností přisedících vznikají mezi nimi a soudci odlišnosti v právní úpravě. Tyto rozdíly lze nalézt především v Zákoně o soudech a soudcích.⁹⁵

První rozdíly lze spatřovat již v předpokladech pro výkon funkce přisedícího. Ty nejzákladnější požadavky se však shodují s požadavky pro výkon funkce soudce. Přisedícím může být pouze osoba, která je státním občanem České republiky, je svéprávná a bezúhonná. Jsou kladeny i požadavky na morální a etickou stránku, jelikož by svými morálními vlastnostmi měla zaručovat řádný výkon své funkce. Je též požadováno dosažení 30 let věku a souhlas s ustanovením za přisedícího a přidělením k určitému soudu od osoby, která se má přisedícím stát.⁹⁶

Laičtí soudci jsou do své funkce voleni zastupitelstvy na čtyři roky. Pro zvolení přisedících okresního soudu je příslušné zastupitelstvo obce, v jehož obvodu je daný okresní soud. V hlavním města Praze by se jednalo o zastupitelstva městské části v obvodu obvodního soudu. U volby přisedících krajských soudů a Městského soudu v Praze je postup obdobný se změnou v zastupitelstvech – tj. zastupitelstva krajů a zastupitelstvo hlavního města Prahy.⁹⁷

S tímto se pojí další podmínky k výkonu funkce a to, že kandidát musí být přihlášen k trvalému pobytu či pracovat v obvodu určitého zastupitelstva a zároveň i v obvodu soudu.

Zmíněná zastupitelstva si po navržení kandidátů jejich členy vyžádají vyjádření předsedy daného soudu. Poté dochází ke zvolení, s nimž je spojeno

⁹⁴ BOHAČÍK BITTNER, Stan. *Potřebujeme přisedící (nebo ne?)* [online]. 2023 [cit. 2023-10-08]. Dostupné z: https://www.epravo.cz/top/clanky/potrebujeme-prisedici-nebo-ne-116328.html#_ftnref5.

⁹⁵ Především v části první hlavě druhé Zákona o soudech a soudcích

⁹⁶ § 60 Zákona o soudech a soudcích

⁹⁷ § 64 tamtéž

složení slibu do rukou předsedy soudu, k němuž byli zvoleni, a den po dni jeho složení počne vykonávat svou funkci. Pokud by byl zvolen znovu, slib skládat nebude a výkon funkce započne ode dne následujícím po dni zvolení.⁹⁸

Funkce přisedícího je dle zákona funkcí veřejnou, stejně jako funkce soudce. Je uplatňována též neslučitelnost funkcí, konkrétně s funkcí člena komory Parlamentu a poté pokud tak stanoví zákon.

Přisedícím náleží po dobu výkonu funkce náhrada mzdy ve výši průměrného výdělku, kterou poskytuje stát. Pokud osoba není v pracovním poměru, je i tak nahrazován ušlý výdělek státem. Stát dále hradí hotové výdaje vznikající výkonem funkce, případně povinnostmi spojenými s ní. V neposlední řadě je státem poskytována i přiměřená paušální náhrada za výkon funkce.⁹⁹

Výkon funkce by měl být nezávislý a nestranný, tzn. neměl by být ovlivňován vnějšími vlivy, jako jsou jeho zájmy, a při rozhodování by měl rozhodovat na základě předložených důkazů. Při výkonu je vázán pouze zákonem, který má povinnost vykládat dle svého nejlepšího vědomí a svědomí. Nikdo nesmí nezávislost přisedícího ohrozit či dokonce narušit. To samé platí pro jeho nestrannost.

Mezi další povinnosti přisedícího patří svědomitý výkon funkce a zdržení se v občanském životě všeho, co by nějakým způsobem narušovalo důstojnost soudcovské funkce, případně důvěru v nezávislé, nestranné a spravedlivé rozhodování.¹⁰⁰ Pokud by některý orgán zahájil trestní stíhání proti přisedícímu, což by narušovalo určitým způsobem důstojnost soudcovské funkce, vyrozumí příslušný orgán předsedu soudu a zastupitelstvo, jež jej zvolilo.¹⁰¹

K zániku funkce přisedícího dochází z důvodů, jež stanoví zákon v § 96 až 98 Zákona o soudech a soudcích. Většina důvodů zániku funkce je spojena se zánikem předpokladů či podmínek k výkonu funkce.

⁹⁸ § 62 Zákona o soudech a soudcích

⁹⁹ § 93 tamtéž

¹⁰⁰ § 80 tamtéž

¹⁰¹ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. In: ZAHRADNÍKOVÁ, R. a kol. *Civilní právo procesní*. 3. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018. 96 s. ISBN 978-80-7380-714-6.

Paragraf 96 jmenuje určité typy zániku funkce. Typickými zániky jsou uplynutí funkčního období, tj. čtyř let, a smrt či den právní moci rozhodnutí, jež osobu prohlašuje za mrtvou. Dále je též možné, aby osoba pozbyla státního občanství a tím zanikne jeden z předpokladů výkonu funkce a tím i funkce jako taková. Přisedící též může přestat být bezúhonný a poté zaniká funkce dnem právní moci rozhodnutí, jež jej odsuzuje za úmyslný trestný čin nebo je rozhodnutím ukládán nepodmíněný trest odnětí svobody za nedbalostní trestný čin. V neposlední řadě může funkce zaniknout dnem právní moci rozhodnutí o omezení ve svéprávnosti.

Přisedícího může též odvolat z funkce zastupitelstvo, co jej zvolilo, pokud tak navrhne předseda příslušného soudu. Důvody pro odvolání jsou taxativně vymezeny v § 97 odst. 1 písm. a) až c) Zákona o soudech a soudcích: „*a) závažným způsobem porušil povinnosti přisedícího, b) přestal splňovat předpoklady uvedené v § 60 odst. 1 a 4, c) jeho zdravotní stav mu nedovoluje řádně vykonávat povinnosti přisedícího.*“ Před samotným odvoláním je však zastupitelstvo povinno si od přisedícího vyžádat jeho stanovisko. Poté může dojít k odvolání a jeho funkce zanikne dnem, kdy zastupitelstvo o odvolání rozhodne.

Zánik funkce může být iniciován i ze strany přisedícího, a to vzdáním se své funkce. V tomto případě dojde k zániku dnem, jež následuje po dni doručení oznámení o vzdání se funkce zastupitelstvu, které jej zvolilo.

Se zánikem funkce bezprostředně souvisí i dočasné zproštění funkce. K tomu se přistoupí, pokud je osoba trestně stíhána či dojde k podání návrhu na odvolání. Doba dočasného zproštění je stanovena zákonem pro oba případy rozlišně. V první situaci je funkce zproštěn, dokud není pravomocně skončeno trestní stíhání. U odvolání trvá dočasné zproštění do rozhodnutí o zmíněném návrhu.

O dočasném zproštění rozhoduje předseda příslušného soudu. Dočasné zproštění nastává dnem, kdy rozhodnutí předsedy soudu bude doručeno přisedícímu. Může být však uveden den pozdější.¹⁰²

¹⁰² § 101 odst. 2 a 3 Zákona o soudech a soudcích

5.2 Vyšší soudní úředník

Mezi další soudní osoby patří vyšší soudní úředník. Tato osoba je oprávněna samostatně provádět v zákonem¹⁰³ a jinými předpisy stanoveném rozsahu úkony soudu v občanském soudním řízení, ale i jiné soudní činnosti¹⁰⁴ v rámci určitého soudního oddělení, do kterého byl přidělen rozvrhem práce.

Pro výkon této funkce je zapotřebí splnit několik předpokladů. Vyšší soudní úředník musí mít státní občanství České republiky, být bezúhonný a též se klade důraz na jeho odbornou přípravu. Uchazeč o funkci vyššího soudního úředníka musí mít ukončeno bakalářské či magisterského vysokoškolské vzdělání v oblasti práva, případně úspěšně ukončit studium vyšších úředníků státního zastupitelství, jímž je možno zmíněné vysokoškolské studium nahradit.¹⁰⁵

Jeho úkolem je především zrychlit a zefektivnit soudní řízení, jelikož sám zákon, konkrétně § 38a OSŘ, předpokládá jeho samostatnost a schopnost rozhodovat věci jednodušší povahy nebo provádět takové úkony. Touto dělbou práce mezi soudce a vyššího soudního úředníka umožňuje soudci více se zabývat procesními úkony a rozhodnutími vyžadující jeho vyšší odbornost.¹⁰⁶ Vyřešit přetíženost soudů byl i jeden z hlavních důvodů, proč vyšší úředníci vznikli při reorganizaci soudnictví.¹⁰⁷

Oprávnění a povinnosti jsou dále rozvedeny zákonem o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství.

Jako jedna z jeho základních povinností je vymezen výkon činnosti v souladu se zákonem a s pokyny předsedy senátu příslušného soudu.¹⁰⁸

Vyšší soudní úředník činí v občanském soudním řízení veškeré úkony soudu prvního stupně. Stanoveno je několik výjimek, ale pro pracovní soudnictví jsou jednoznačně nejpodstatnějšími nemožnost vést jednání ve věci samé a též zákaz

¹⁰³ Zákon o vyšších soudních úřednících

¹⁰⁴ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. In: ZAHRADNÍKOVÁ, R. a kol. *Civilní právo procesní*. 3. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018. 99 s. ISBN 978-80-7380-714-6.

¹⁰⁵ § 2 zákon vyšších soudních úřednících

¹⁰⁶ PŘIDAL, Ondřej. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. *Občanský soudní řád*. 3. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023.

¹⁰⁷ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. In: ZAHRADNÍKOVÁ, R. a kol. *Civilní právo procesní*. 3. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018. 99 s. ISBN 978-80-7380-714-6.

¹⁰⁸ § 3 zákona o vyšších soudních úřednících

rozhodování ve věci samé formou rozsudku. Tato oprávnění spadají do pravomoci soudců, případně do pravomoci předsedy senátu.

Dále má vyšší soudní úředník oprávnění vydávat úřední potvrzení o skutečnostech, jež jsou známé ze spisu a také vyřizuje různé dotazy a připomínky účastníků řízení a jiných osob týkajících se průběhu řízení.¹⁰⁹

Pokud vyšší soudní úředník vyhodnotí, že daná věc, která mu byla přidělena, je skutkově nebo právně složitá, předloží ji předsedovi senátu a ten ji pak vyřídí. To samé učiní, když se nejedná o úkon, jež je oprávněn učinit. V některých případech si může předseda senátu dokonce vyhradit rozhodování určitých věcí.

Při provádění výše zmíněných úkonů se vyšší soudní úředník řídí zákonem a jinými právními předpisy. Mohou mu být též ukládány závazné pokyny ze strany předsedy senátu, které je povinen dodržovat, pokud se nejedná o rozhodnutí – kupříkladu o tom, aby rozhodoval soudce místo vyššího soudního úředníka. Na včasné učinění úkonu, který byl uložen pokynem, poté dohlíží předseda senátu.

V souvislosti s činností vyššího soudního úředníka je též nutné podotknout, že pokud by učinil rozhodnutí, které výlučně náleží předsedovi senátu, je toto považováno za nesprávné obsazení soudu, tzn. za vadu řízení. V takovém případě by totiž došlo k porušení zásady „nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci“ dle Listiny základních práv a svobod.

V neposlední řadě je nutné zmínit povinnost mlčenlivosti, která jej, stejně jako soudce, zavazuje. Vyšší soudní úředník na základě ní má povinnost zachovat mlčenlivost o všem, co se dozvěděl v průběhu jeho funkce.¹¹⁰

Vyšší soudní úředník může být též vyloučen z provedení úkonu soudu. Důvody jsou obdobné, jako při vyloučení soudce. Typicky dochází k vyloučení, pokud zde existuje poměr k věci, účastníků, jejich zástupcům, jelikož dochází k vzniku pochyb o nepodjatosti. Vyšší soudní úředník má povinnost oznámit tuto

¹⁰⁹ § 14 zákona o vyšších soudních úřednících

¹¹⁰ PŘIDAL, Ondřej. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. Občanský soudní řád. 3. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023.

skutečnost, jakmile se o tom, dozví předsedovi senátu, který poté rozhodne o jeho vyloučení.¹¹¹

5.3 Asistent soudce

Dalším podstatnou částí obsazení soudu je asistent soudce. Asistent mohl být dříve jmenován pouze soudcům Nejvyššího soudu, což bylo změněno novelou Zákona o soudech a soudcích nově být jmenován soudcům okresního, krajského či vrchního soudu. K tomuto rozšíření došlo hned z několika důvodů, ale nejdůležitějším z nich je zrychlení řízení daného soudu vzhledem k usnadnění práce soudcům, kteří se mohou více věnovat povinnostem, které vyžadují jejich odbornost.

Asistenti soudců jsou do své funkce jmenováni a musí splňovat určité požadavky, které jsou pro všechny asistenty stejné. Osoba musí být bezúhonným občanem s magisterským vysokoškolským vzděláním v oblasti práva na vysoké škole v České republice. Zde si můžeme povšimnout rozdílu od předešlých podmínek, jelikož není stanoveno, že se musí jednat o státního občana České republiky, ale „pouze“ o občana, z čehož vyplývá, že jím může být i cizí státní příslušník, typicky občan Slovenské republiky. Tento výklad Zákona o soudech a soudcích je potvrzován i praxí soudů. Podmínkou by zde však byla perfektní znalost českého jazyka.¹¹²

K jmenování asistenta dochází na návrh soudce, k němuž bude poté asistent přiřazen. O návrhu poté rozhodne předseda soudu a jmenuje danou osobu asistentem. K odvolání asistenta okresního, krajského či vrchního soudu už potřeba návrhu soudce není a po odvolání jeho funkce zaniká. K zániku funkce asistenta soudce však může dojít i zánikem funkce soudce, jelikož je na její existenci přímo závislý.

K rozdílu mezi asistenty dochází v možnosti podílet se samostatně na rozhodovací činnosti soudu, jelikož asistent soudce Nejvyššího soudu tuto možnost

¹¹¹ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. In: ZAHRADNÍKOVÁ, R. a kol. *Civilní právo procesní*. 3. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018. 100 s. ISBN 978-80-7380-714-6.

¹¹² ZEMANOVÁ, Daniela. In: ZEMANOVÁ, Daniela. *Zákon o soudech a soudcích*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 32.

nemá. Dle odborných názorů se může jednat o záměr, ale také o pouhou legislativní nedbalost.¹¹³ Asistenti Nejvyššího mají i přesto značné uplatnění, a to například řešerše judikatury, příprava různých podkladů a i přesto, že se nepodílí na rozhodovací činnosti samotné, připravují koncepty rozhodnutí.

Asistenti ostatních soudů se, jak již bylo zmíněno, na samostatné rozhodovací činnosti podílejí. Rozsah jeho činnosti je určen zvláštním zákonem o vyšších soudních úřednících, tzn. činí rozhodnutí a soudní úkony ve stejném rozsahu, jako vyšší soudní úředník.¹¹⁴

Mimo jiné se všichni asistenti podílejí na úkonech soudního řízení z pověření soudce dle rozvrhu práce.

Pro asistenty, stejně jako pro jiné výše zmíněné soudní osoby, též platí povinnost mlčenlivosti o všech věcech, které se díky výkonu své funkce dozvěděli. Přičemž toto platí i po zániku jejich funkce.

¹¹³ ZEMANOVÁ, Daniela. In: ZEMANOVÁ, Daniela. Zákon o soudech a soudcích. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 29.

¹¹⁴ PŘÍDAL, Ondřej. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. Občanský soudní řád. 3. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 14.

Část 3 Koncepční problémy soudů zabývajících se pracovněprávními spory

Žádná právní úprava není úplně perfektní a je vždy co zlepšovat. Důvody, které mohou nutit jednotlivce přemýšlet o možné změně, mohou pocházet z různých skutečností. Ať už by se jednalo o ekonomickou situaci, technologický pokrok či jiné celospolečenské problémy, je nutné na ně adekvátně reagovat. Z tohoto důvodu je nejdříve podstatné jednotlivé překážky a problémy identifikovat.

Pracovněprávní soudnictví se potýká s mnoha problémy, přičemž největším z nich je momentálně právní úprava přisedících, výkon jejich funkce a její obsazování. Lze však zmínit i jiné problémy jako je absence specializovaných soudů či hrazení nákladů řízení.

V rámci této práce se však budu zabývat přisedícími, které nejspíše čeká velká změna vzhledem k současnemu Návrhu zákona ZSS, který se nachází v této době Poslanecké sněmovně. Je však otázkou, zda bude přijat či nikoliv, jelikož názory na něj se značně různí.

1 Přisedící

Současným asi nejvíce probíraným tématem týkající se pracovního soudnictví je otázka existence přisedících. Tento institut je v českém soudnictví historicky zakotven, především na základě právní úpravy z dob první republiky, a má stálou tradici. V zahraničí bývá také často využíván, kupříkladu v Německu. Co tedy lze považovat za jejich problematické stránky?

1.1 Vymezení potenciálních problémů

Základní charakteristikou přisedícího je jeho neodbornost na rozdíl od soudce. Nedostatek právního vzdělání však může způsobovat různé problémy s interpretací právních otázek, které budou složitějšího rázu, a poté i s následnou aplikací právních předpisů.

Ruku v ruce s tímto jde i možný nedostatek zkušeností s právním systémem a tím i nesnáze s dodržením určitých procesních pravidel nebo pochopení postupů soudu.

To, že výše zmíněné dva problémy mohou být zásadní, potvrzuje i vyjádření předsedy Soudcovské Unie ČR Libora Vávry, který považuje až za absurdní, aby laici rozhodovali složité spory. Konkrétně se takto vyjadřoval ohledně hospodářských trestných činů.¹¹⁵ Vzhledem k jeho postoji, že by měli být zrušeni všichni přísedící, kromě těch, co rozhodují o závažných trestných činech souvisejících se smrtí, lze vyvodit, že jeho názor na složité pracovní kauzy by mohl být podobný.

Podobného názoru jsou i někteří soudci. Kupříkladu Tomáš Mottl, soudce Městského soudu v Praze, který se zabývá i pracovněprávními spory, se k problému vyjádřil následovně: *„Přísedící jsou v těchto věcech téměř nepoužitelní, protože tam jde velmi často o složitou právní otázku, o které nemají prakticky žádné povědomí. Takže pokud chce s nimi člověk pracovat poctivě a dobře, musí jim vše strašně vysvětlovat a někdy je musí přesvědčit o výroku, který nechápu, ale je dán právem.“*¹¹⁶

Dále by přísedící měl disponovat určitou specializací ve věci, která je u soudu projednávána, aby mohl poskytnout co nejlepší pohled na situaci z laického pohledu osoby pohybující se v dané oblasti, například v zaměstnání v technologické sféře. Ne vždy je však možné zajistit na pozici přísedícího osobu, která touto specializací disponuje a díky tomu může být pro jmenovaného přísedícího komplikované porozumět všem aspektům dané soudní věci.

Způsob rozhodování a komunikace mezi přísedícími a profesionálními soudci mohou být též brány za potencionální problém. Rozhodování v senátu spolu se soudci z povolání může způsobit komunikační bariéru například díky specifické mluvě právnických profesí a odborným pojmům. Rozdíl ve vzdělání také

¹¹⁵ VESELÁ, Marie. *Konec laiků v taláru. Česko plánuje omezit soudce z lidu, přísedící zůstanou jen u závažných činů* [online]. 2023 [cit. 2024-05-08]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/soudci-z-lidu-laici-trestne-ciny-soudy_2306170953_afo

¹¹⁶ VACULÍK, Radim. *Zrušení přísedících je na spadnutí* [online]. 2023 [cit. 2024-05-12]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-zruseni-prisedicich-je-na-spadnuti-40427627>

způsobuje, že profesionálové a laici vidí projednávanou věc v jiném světle a tím může dojít k dalším překážkám v komunikaci.

Mezi další problémy můžeme řadit i rozhodování na základě emocí či sympatií a jinou ovlivnitelnost emocemi. Výkon funkce přisedícího by měl být nestranný a nezávislý, stejně jako u profesionálního soudce. Laičtí soudci však v porovnání se soudci z povolání mohou být více náchylní k rozhodování v souladu se svými emocemi, případnými antipatiemi či sympatiemi. Jejich případná emoční ovlivnitelnost tímto může ovlivňovat i samotnou spravedlivost rozhodnutí, jež senát učiní.¹¹⁷

O tomto například pojednává ve svém článku advokát Ondřej Novák, který vidí určité riziko v tom, že dle statistických údajů se o pozici přisedícího více zajímají zaměstnanci než zaměstnavatelé. Toto dle něj může nabourávat nestrannost soudu a docházet k rozhodování na základě zásad spravedlnosti a emocí. Zde je dle něj také alarmující, že soudce z povolání a přisedící mají stejnou váhu hlasů.¹¹⁸

V České republice se však nejvíce setkáváme s názorem, že největším problémem je již samotné obsazení funkce laického soudce a pokud k obsazení dojde, tak i nerovnoměrné zastoupení věkových skupin na této pozici.¹¹⁹

S nedostatkem přisedících se potýká valná většina soudů již delší dobu. Pokud bychom se podívali na počet přisedících ve výročních zprávách o české justici, které vydává Ministerstvo spravedlnosti, všimneme si, že čísla klesají. Mezi roky 2018 a 2022 došlo ke změně z počtu 4442 na 4026. K jedinému zvýšení mezi těmito roky došlo v roce 2022 a to o pouhého jednoho přisedícího oproti roku 2021, kdy jejich počet byl 4025.¹²⁰

¹¹⁷ BLAŽEK, Michal. In: BLAŽEK, Michal. *Nová idea soukromého pracovního práva*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 150.

¹¹⁸ NOVÁK, Ondřej. *Začátek konce přisedících v pracovněprávních sporech?* [online]. 2016 [cit. 2023-10-08]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/aktualne/zacatek-konce-prisedicich-v-pracovnepravnich-sporech-102284.html>.

¹¹⁹ Viz níže. část 3 kapitola 1.2 Situace v České republice

¹²⁰ Statistiky z oblasti justice. *Justice.cz* [online]. Dostupné z: <https://justice.cz/web/msp/statisticke-udaje-z-oblasti-justice>

Někteří advokáti¹²¹ a soudci¹²² z povolání poukazují i na zbytečné průtahy, které s sebou tento institut nese. Ty jsou dle nich nejčastěji způsobovány jejich absencí, která může mít vliv na právo účastníka na zákonného soudce, a také již zmíněným problematickým obsazováním funkce přisedícího.

Na závěr je nutné podotknout, že současná koncepce není ideální, ale to neznamená, že by přisedící měli být zrušeni či zásadně omezeni. Případná existence daného problému však ovlivňuje spravedlivost rozhodnutí, a i víru v soudnictví jako takové. Je též nutné podotknout, že intenzita daného problému je vždy závislá na jednotlivci, který funkci přisedícího vykonává.

Přikláním se k názoru, že je na čase, aby tento institut prošel změnou.

1.2 Současná situace v České republice

Pohled na přisedící se v současné době různí. Nejviditelnějším hlasem pro širokou veřejnost je však ministr spravedlnosti Pavel Blažek, s jehož názorem ne každý právník souhlasí.¹²³

Z různých vyjádření ministra lze vyvodit jeho názor, že by ideálně přisedící měli být zrušeni ve všech sporech kromě některých závažných trestných činů. Podobného názoru je i Libor Vávra, předseda Soudcovské unie ČR, který souhlasí, že by část přisedících měla být zrušena. Laici by dle něj měli být ponechání u rozhodování o vraždách a jiných násilných trestných činech s následkem smrti.¹²⁴

Předseda Soudcovské Unie ČR vidí problém u přisedících například v jejich věkovém složení či v prodlužování jednání, jelikož dle jeho slov „často nemají čas,

¹²¹ NOVÁK, Ondřej. *Začátek konce přisedících v pracovněprávních sporech?* [online]. 2016 [cit. 2023-10-08]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/aktualne/zacatek-konce-prisedicich-v-pracovnepravnich-sporech-102284.html>.

¹²² VESELÁ, Marie. *Konec laiků v taláru. Česko plánuje omezit soudce z lidu, přisedící zůstanou jen u závažných činů* [online]. 2023 [cit. 2024-05-08]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/soudci-z-lidu-laici-trestne-ciny-soudy_2306170953_afo

¹²³ Kupříkladu – BOHAČÍK BITTNER, Stan. *Potřebujeme přisedící (nebo ne?)* [online]. 2023 [cit. 2023-10-08]. Dostupné z: https://www.epravo.cz/top/clanky/potrebujeme-prisedici-nebo-ne-116328.html#_ftnref5.

¹²⁴ VESELÁ, Marie. *Konec laiků v taláru. Česko plánuje omezit soudce z lidu, přisedící zůstanou jen u závažných činů* [online]. 2023 [cit. 2024-05-08]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/soudci-z-lidu-laici-trestne-ciny-soudy_2306170953_afo

díky tomu se jednání musí opakovat, nebo se prodlužují.“¹²⁵ Určitý problém s obsazováním funkce přisedícího vidí i ministr Blažek – ten podotýká, že na vině je i nízká finanční odměna.

S tím, že funkci přisedících vykonávají především osoby ve starobním důchodu, se dle vyjádření některých soudců a též dle výročních zpráv Ministerstva spravedlnosti, potýká česká justice již delší dobu.

Odkázat lze například na stanovisko mluvčí Městského soudu v Praze z roku 2016: „*Každopádně přisedících schopných a ochotných se mnohadenních jednání účastnit je velmi málo, jde takřka výlučně o starobní důchodce.*“¹²⁶

Tento výrok poté potvrzuje i výroční zpráva Ministerstva spravedlnosti z roku 2019¹²⁷, která jako první z nich uvádí statistiku zohledňující věk přisedících. Dle ní bylo u okresních soudů v roce 2019 celkem 2759 osob starších 60 let vykonávajících tuto funkci a z toho více jak polovina (1406), starších 70 let. Naproti tomu osob mladších 60 let bylo pouhých 1588, což potvrzuje značně nerovnoměrné věkové zastoupení. Velice nízká je především účast osob ve věkové kategorii od 30 do 39 let a to jen 188 osob.

Nejnovější statistka z roku 2022, která je momentálně k dispozici na oficiálním webu justice.cz, znovu potvrzuje, že věkové rozdělení je značně nerovnoměrné. Poměr osob starších 60 let ku mladším je sice o něco menší, ale stále se jedná o většinu, a to konkrétně o 60,73 %. Nejmladší věková kategorie, tj. 30 až 39 let je zastoupena pouze 4,17 %.¹²⁸

¹²⁵ VESELÁ, Marie. *Konec laiků v taláru. Česko plánuje omezit soudce z lidu, přisedící zůstanou jen u závažných činů* [online]. 2023 [cit. 2024-05-08]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/soudci-z-lidu-laici-trestne-ciny-soudy_2306170953_afo

¹²⁶ PASEKOVÁ, Eva. *Funkci přisedících vykonávají zejména důchodci. Za nízký honorář se můžou svést na Matějské, zni od soudců* [online]. 2016 [cit. 2024-05-08]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2016/05/funkci-prisedicich-vykonavaji-zejmena-duchodci-za-nizky-honorar-se-muzou-svezet-na-matejske-zni-od-soudcu/>

¹²⁷ České soudnictví 2019: Výroční statistická zpráva. Praha: Ministerstvo Spravedlnosti, 2020. Dostupné z: https://justice.cz/documents/12681/719244/Ceske_soudnictvi_2019_vyrocní_stat_zprava.pdf/28174b8b-c421-440b-9a17-1f48cfc50efc

¹²⁸ České soudnictví 2022: Výroční statistická zpráva. Praha: Ministerstvo Spravedlnosti, 2023. Dostupné z: https://justice.cz/documents/2509270/0/Ceske_soudnictvi_2022_verze_k_publicaci.pdf/510f7a37-4987-4fe7-9a2a-3a710cd9f406. 21 s.

Z výše uvedeného lze předpokládat, že výroční zpráva pro rok 2023, která je nyní zpracovávána, bude následovat podobný trend v obsazení.

Též je nutné podotknout, že ministr Blažek není prvním ministrem spravedlnosti, který přichází s podobným názorem. Předchozí ministryně Marie Benešová v roce 2021 také podporovala myšlenku určitého omezení přisedících. Senát ale tento návrh zákona zamítl, s čímž později souhlasila i Poslanecká sněmovna, a nakonec i paní ministryně.¹²⁹

Obecně lze říct, že o zrušení institutu přisedících se diskutuje již dobrých 10 let a více. V průběhu těchto debat vznikaly různé návrhy na novelizaci Občanského soudního řádu, Zákona o soudech a soudcích a jiných předpisů týkající se omezení či úplného zrušení přisedících. V současné době legislativním procesem prochází Nový návrh ZSS, který má též za úkol omezit účast přisedících pouze na nezbytně nutnou.¹³⁰

Institut přisedících se v uplynulých letech v podstatě řítí do záhuby. Je však nutné říci, že s jejich zrušením ne každý souhlasí. Část justice i mnoho institucí či jednotlivců je pro zachování institutu a stojí si za tím, že přisedící jsou podstatnou součástí soudního řízení, v tomto případě při řešení pracovněprávních sporů.

Krajský soud v Praze se ve své připomínce k Novému návrhu ZSS vyjádřil především ke zrušení přisedících v pracovněprávních sporech. Dle jeho slov: „Skutečnost, že současná koncepce přisedících nemůže obstát, by neměla vést k závěru, že by účast přisedících měla být zrušena také při projednávání pracovních věcí.“¹³¹ Také podotýká, že zrušení přisedících bez jakékoliv náhrady za ně, není řešením, které zefektivní soudnictví, ale o to více jej izoluje od veřejnosti.

Svůj postoj hájí tím, že přisedící jsou naprosto běžnou součástí řešení pracovních sporů ve většině Evropské unie, a i v České republice mají dlouhou tradici, a to již od 30. let 20. století. Na tomto podkladě také napadá důvodovou

¹²⁹ *Přisedící u soudu zůstanou bez omezení, poslanci souhlasili s názorem senátorů* [online]. 2021 [cit. 2024-05-08]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/prisedici-u-soudu-zustanou-bez-omezeni-poslanci-souhlasili-s-nazorem-senatoru-34764>

¹³⁰ Více v části 3 kapitola 1.3 Budoucí vývoj

¹³¹ *VYPOŘÁDÁNÍ PŘIPOMÍNEK K MATERIÁLU S NÁZVEM: Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přisedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.* 2023. Dostupné také z: <https://odok.cz/portal/veklep/material/ALBSCT8FY5AQ/ALBSCVFW9DK>, s. 13.

zprávu Nové návrhu ZSS, ve které se dle něj předkladatelé nesnaží vysvětlit důvod zrušení laických soudců a ani to, proč by v České republice měli být přisedící bráni, dle jeho slov, jako „přítěž“ na rozdíl od ostatních států Evropské unie, kde jsou bráni jako „přínos“.¹³²

Ani některá státní zastupitelství nenahlíží na změnu pozitivně a žádaly o změnu koncepce. I přesto, že státní zastupitelství figurují především v trestních věcech, je jejich názor významný i pro pracovní spory, jelikož se ve své připomínce k Novému návrhu ZSS vyjadřují k soudcům obecně, a nikoliv pouze v rámci trestního řízení.

Vrchní státní zastupitelství v Praze se ke zrušení přisedících vyjádřilo následovně: „*profesionální soudci jsou zákonem značně limitováni, pokud jde o možnost získání dalších životních zkušeností např. v souvislosti s výkonem jiných výdělečných činností. Výkon funkce soudce je především velice časově náročný, navíc výkon funkce soudce významně omezuje i v sociálních kontaktech, kdy je mu zapovězen sociální kontakt s určitým segmentem populace, přestože o osobách z tohoto segmentu pak rozhoduje.*“¹³³

Na tento názor navazuje ve své připomínce k Novému návrhu ZSS i Městské státní zastupitelství v Praze, které soudce popisuje jako „*osoby, které se celoživotně pohybují výlučně v právním prostředí*“, což dle něj může vést k „*zkreslení vnímání reality „všedního dne“ dané nedostatečným kontaktem s ničím jiným, než s právem a rozhodováním.*“¹³⁴ Zastupitelství dále v připomínce zmiňuje, že díky takové změně v právní úpravě přisedících může docházet k rozhodování

¹³² VYPOŘÁDÁNÍ PŘIPOMÍNEK K MATERIÁLU S NÁZVEM: Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přisedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. 2023. Dostupné také z:

<https://odok.cz/portal/veklep/material/ALBSCT8FY5AQ/ALBSCVWF9DK>. s. 13.

¹³³ VYPOŘÁDÁNÍ PŘIPOMÍNEK K MATERIÁLU S NÁZVEM: Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přisedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. 2023. Dostupné také z:

<https://odok.cz/portal/veklep/material/ALBSCT8FY5AQ/ALBSCVWF9DK>. s. 16.

¹³⁴ VYPOŘÁDÁNÍ PŘIPOMÍNEK K MATERIÁLU S NÁZVEM: Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přisedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. 2023. Dostupné také z:

<https://odok.cz/portal/veklep/material/ALBSCT8FY5AQ/ALBSCVWF9DK>. s. 22.

pouze na základě přesné aplikace právních norem a zároveň, že s sebou přinese značné omezení kontroly soudní moci veřejností.

Se zmíněným Novým návrhem ZSS též není spokojen Svaz měst a obcí České republiky, a to konkrétně se zamezením možnosti občanů se aktivně podílet na rozhodování soudů. Změnu považuje za omezení kontroly veřejnosti nad výkonem soudní moci a za uzavření soudnictví před veřejností, stejně jako Krajský soud v Plzni.¹³⁵

Ke změně Zákona o soudech a soudcích se též vyjádřili někteří přisedící. Kupříkladu v reportáži ČT24 přisedící varovala: „*Když bude samotný soudce, tak se může stát, že půjde cestou nejmenšího odporu.*“ V této reportáži byl také veden krátký rozhovor s prezidentem Unie přisedících soudců ČR Lukášem Stehlíkem, který je toho názoru, že jednoznačně existují případy, kdy jsou přisedící zapotřebí. Také je pro zlepšení podmínek přisedících, aby se zvýšil zájem o výkon této funkce.¹³⁶

1.3 Budoucí vývoj

Je očividné, že nynější právní úprava přisedících v soudních řízeních potřebuje změnu. O té se vedou neustálé debaty v prospěch jejich omezení a zrušení, ale též v prospěch zlepšení pracovních podmínek a o zvýšení lukrativnosti této pozice.

V současné době je projednáván Nový návrh ZSS (č. 839/23, kterým se mění Zákon o soudech a soudcích a další související zákony). Tento návrh si klade za úkol změnit právní úpravu tak, aby došlo k zefektivnění činnosti soudů na základě úpravy institutu přisedících.¹³⁷ Důvodová zpráva přímo stanoví: „*je sledována jednak potřeba vyhovět požadavkům aplikační praxe na omezení účasti laického prvku na co nejmenší množství případů, ale i legitimním*

¹³⁵ PŘIPOMÍNKY K MATERIÁLU S NÁZVEM: „Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přisedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony“. 2023. Dostupné také z: <https://odok.cz/portal/veklep/material/pripominky/ALBSCT8FY5AQ/>

¹³⁶ Přisedící by mohli být jen u závažných trestních případů, navrhuje Blažek [online]. 2023 [cit. 2024-03-15]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/prisedici-by-mohli-byt-jen-u-zavaznych-trestnich-pripadu-navrhuje-blazek-5928>

¹³⁷ Nový návrh ZSS In: *ODok Portál* [online]. Dostupné z: <https://odok.cz/portal/veklep/material/ALBSCT8FY5AQ/>

*požadavkům mezinárodního společenství a veřejnosti na zachování účasti laického prvku při rozhodování soudů v těch případech, kdy je to důvodné.*¹³⁸

Nový návrh ZSS se od 13. prosince 2023 nachází v Poslanecké sněmovně a poslancům byl rozeslán jako tisk 598/0. Organizační výbor jej svým usnesením doporučil k projednání a poté došlo k prvnímu čtení, které proběhlo 7. února 2024. V rámci tohoto čtení byl Nový návrh ZSS přikázán k projednání výborům, přičemž garanční Ústavněprávní výbor jej neprojednal. Další projednání tohoto návrhu bude možný až 8. května 2024.¹³⁹

Nový návrh ZSS se týká hned několika zákonů, pro přisedící v pracovněprávních sporech jsou však nejdůležitější změny Zákona o soudech a soudcích a Občanského soudního řádu.

Nově by se na řízení před okresním soudem neměli vůbec podílet přisedící. Úlohu převezmou profesionální soudci, kteří budou rozhodovat jako samosoudci. Pracovněprávní spory by tedy měly být rozhodovány v takovém obsazení, jako jiné civilní spory ve všech instancích. Přisedící budou ponechání pouze u krajských soudů v trestním řízení, a to pouze u vybraných trestných činů.¹⁴⁰

Změna je dle předkladatelů Nového návrhu ZSS považována za nezbytnou jelikož: „*Je nutné legislativní cestou reagovat na související administrativní zátěž soudů, na obvykle nedostatečnou participaci přisedících na samotném projednání a rozhodování v rámci řízení, na komplikace spojené se sestavováním soudního senátu tvořeného soudcem a přisedícími pro celé řízení před soudem i na související často nepřiměřenou délku soudních řízení,*“ jak stanoví důvodová zpráva

Účinnost výše zmíněných změn je navrhována na 1. červenec tohoto roku. Vzhledem k tomu, že již dříve neprošel jiný návrh na omezení přisedících, lze pouze spekulovat, zda Nový návrh ZSS bude schválen.

¹³⁸ Nový návrh ZSS In: *ODok Portál* [online]. Dostupné z: <https://odok.cz/portal/veklep/material/ALBSCT8FY5AQ/>

¹³⁹ Sněmovní tisk 598: Novela z. o soudech a soudcích – EU. In: *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&T=598>

¹⁴⁰ C. H. BECK. Zrušení přisedících. Právní zpravodaj, 7. 2. 2024

Pokud bychom však chtěli institut zachovat, je zapotřebí učinit značné změny v právní úpravě.

Zaprvé je nutné zmínit, že současná odměna za výkon funkce přisedícího je doopravdy nízká, s čímž souhlasí i část justice.¹⁴¹ V současné době činí paušální náhrada za výkon funkce 150 Kč za každý den jednání.¹⁴² Přisedící, jež nejsou v pracovním a obdobném, ale jsou výdělečně činní přísluší buď náhrada ušlého výdělku, která ale činí maximálně pouhých 80 Kč za hodinu či 680 Kč na den.¹⁴³ Výše těchto odměn se navíc nezměnila od roku 1996, tzn. skoro třicet let.

Soudní jednání může být dlouhé několik hodin a především pro osoby, které nepobírají starobní důchod, může tato ztráta času představovat značnou část jejich příjmu. Pro starobní důchodce se v podstatě jedná o částku „navíc.“ Některé případy bývají i velice těžké a v takové situaci bych se obávala, aby nedocházelo k tomu, že přisedící nebude chtít vyvinout určité úsilí k řešení toho případu, jelikož nebude dostatečně finančně motivován. Tím může docházet i k nedostatečně kvalitním rozhodnutím.

Paragraf 75 Zákona o soudech a soudcích navíc stanoví, že „*Stát zabezpečuje nezávislost soudců též jejich hmotným zabezpečením.*“¹⁴⁴ Citované ustanovení sice zmiňuje soudce z povolání, ale vzhledem k tomu, že přisedící má při hlasování v senátu hlas stejné váhy, by bylo dle mého názoru vhodné určitým způsobem odměnu zvýšit.

Toto zvýšení by se jednoznačně nemělo vyrovnat platu soudce, ale mělo by být dostatečně vysoké na to, aby nedocházelo k tak výrazným problémům s obsazováním této pozice a ideálně i k rozhodování na základě funkcí. Vyšší odměna by též mohla přinést i pocit vyšší váženosti pozice a s tím i vyšší prestiž.

¹⁴¹ VESELÁ, Marie. *České soudy trápí nedostatek přisedících. Bez laiků nemůžou pracovat a musí protahovat některá řízení* [online]. 2022 [cit. 2024-05-12]. Dostupné z: https://www.irohlas.cz/zpravy-domov/soud-soudci-z-lidu-prisedici-justice_2207210010_kth

¹⁴² §5 vyhláška č. 44/1992 Sb., ministerstva spravedlnosti České republiky o náhradách za vykonávání funkce přisedícího

¹⁴³ § 1 tamtéž

¹⁴⁴ § 75 Zákona o soudech a soudcích

Samo sebou je též otázkou, zda by nedocházelo ke zneužívání funkce přisedícího, pokud by odměna byla až příliš vysoká. Zároveň je též nutné pomyslet na to, zda lze zvýšení učinit vzhledem k financím, kterými justice disponuje.

Další problém, na který bychom se mohli zaměřit, je nedostatečné zastoupení zaměstnavatelů na pozici přisedících a tím i možné snížení rozhodování na základě emocí v prospěch zaměstnance ve sporu se zaměstnavatelem.

Dřívější právní úprava pracovních soudů toto řešila tak, že docházelo k ustanovení dvou přisedících – jednoho z řad zaměstnavatelů a jednoho ze zaměstnanců.¹⁴⁵ Znovuzavedením by mohlo dojít ke snížení zainteresovanosti přisedících na základě vyvážení těchto skupin.

Je však možné, aby tento krok též ztížil obsazování pozice přisedícího, jelikož přepokládám, že pro zaměstnavatele není výkon této funkce povětšinou nikterak zajímavý. To lze též vyvodit z již ze současného nízkého zájmu.

Proti této myšlence se vyjadřují někteří právníci s odkázáním na to, že „*existence přisedících nijak nepřispívá k posílení realizace práv zaměstnanců*“¹⁴⁶ a dále také, že by toto nepřineslo zvýšení kvality rozhodování, jednání by bylo stále nevhodné. Ve zkratce, že rychlejší, spravedlivější a levnější bude, pokud budou rozhodovat samosoudci místo senátu.¹⁴⁷

Na druhou stranu je takto právně upraveno obsazování v nedalekém Německu.¹⁴⁸ Jejich hlasy jsou také rovné. Německé pracovní soudnictví se od Českého značně liší již jenom tím, že zde existují zvláštní pracovní soudy a náklady řízení mají jinou právní úpravu. Obojí může mít určitý vliv na to, proč tento typ soudnictví v Německu funguje lépe, ale také může souviset s rozdílnou mentalitou této národnosti či jiným přístupem zaměstnanců, zaměstnavatelů a obecně obyvatel k pozici přisedícího a k pracovněprávním sporům jako takovým.

Část soudců, která spolurozhoduje v senátu s laickými soudci, uvádí, že na překážku bývá i neodbornost. Předně vidí nevýhodu v tom, že jednání může trvat

¹⁴⁵ § 16 zákon č. 131/1931 Sb., o soudnictví ve sporech z poměru pracovního, služebního a učebního (o pracovních soudech)

¹⁴⁶ BLAŽEK, Michal. In: BLAŽEK, Michal. Nová idea soukromého pracovního práva. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 151.

¹⁴⁷ Tamtéž

¹⁴⁸ § 16 odst. 1 Arbeitsgerichtsgesetz

zbytečně dlouhou dobu, je nutné jim neustále něco vysvětlovat a podobné problémy.¹⁴⁹

Tento problém by mohl být řešen několika způsoby. Jedním z možných řešení by bylo zavedení povinné odborné zkoušky na tuto pozici. Tato zkouška by potvrdila odborné schopnosti uchazeče o danou pozici. Zpravidla by bylo vhodné, aby se jednalo o znalosti v oblasti, do které by byl přidělen. Tímto by přísedící mohl o věci zaujmout relevantní právní názor, jež by i náležitě argumentačně podpořil.¹⁵⁰

Situaci bychom mohli řešit i pomocí historického přenesení odpovědnosti za odbornost na jiné subjekty odlišné od přísedících, konkrétně odborové organizace zaměstnanců či zaměstnavatelů. Tyto subjekty by, obdobně jako za první republiky, mohly podávat vyjádření k jednotlivým přísedícím.¹⁵¹

Odbornost přísedících by se dala i navýšit školením, které by jim napomohlo získat větší přehled a znalosti v oblasti pracovního práva a v jiných oblastech úzce souvisejících. V rámci tohoto školení by mohli být do určité míry seznámeni s aktuálními právními normami, podstatnými postupy a základní soudní praxí.

Prísedící též získávají přehled v o právních otázkách při výkonu své funkce. Poskytování těchto příležitostí k účasti pomáhá porozumět především konkrétním situacím, na které je potom specificky aplikována právní úprava. V rámci řešení určitých případů se též mohou učit od profesionálních soudců a jakým způsobem jednájí v různých typech pracovněprávních sporů.

V neposlední řadě by bylo možné věkově omezit výkon této funkce. Omezení horní věkové hranice na 60 let navrhovalo již Vrchní státní zastupitelství v Praze ve své připomínce k Novému návrhu ZSS. Této připomínce však nebylo vyhověno.¹⁵² Otázkou zůstává, jestli by omezení bylo přínosné. Nelze totiž zapomínat na to, že už teď trpí soudy nedostatkem přísedících a pokud již nějaké

¹⁴⁹ VACULÍK, Radim. *Zrušení přísedících je na spadnutí* [online]. 2023 [cit. 2024-05-12].

Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-zruseni-prisedicich-je-na-spadnuti-40427627>

¹⁵⁰ PICHRT, J.; ŠTEFKO, M.; MORÁVEK, J. *Analýza alternativních způsobů řešení sporů v pracovněprávních vztazích*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2016. s. 194.

¹⁵¹ PICHRT, J.; ŠTEFKO, M.; MORÁVEK, J. *Analýza alternativních způsobů řešení sporů v pracovněprávních vztazích*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2016. s. 195.

¹⁵² VYPOŘÁDÁNÍ PŘIPOMÍNEK K MATERIÁLU S NÁZVEM: *Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony*. 2023. Dostupné také z:

<https://odok.cz/portal/veklep/material/ALBSCT8FY5AQ/ALBSCVWF9DK>. s. 18.

má, tak více jak polovina všech přísedících (konkrétně 60,73 % v roce 2022¹⁵³) je starší 60 let.

¹⁵³ České soudnictví 2022: Výroční statistická zpráva. Praha: Ministerstvo Spravedlnosti, 2023.
Dostupné z:
https://justice.cz/documents/2509270/0/Ceske_soudnictvi_2022_verze_k_publicaci.pdf/510f7a37-4987-4fe7-9a2a-3a710cd9f406. 21 s.

Závěr

Cílem mé diplomové práce bylo poskytnout určitý přehled o problematice pracovněprávního soudnictví a následně provést též zhodnocení současné právní úpravy (tj. do 31.03.2024) včetně nalezení problémů, se kterými se v této právní disciplíně setkáváme, a poté navrhnout, jakým způsobem by bylo možné je eliminovat.

V první části jsem se zabývala historií pracovního soudnictví, a to především zákonem o pracovních soudech. Porozumění historii bylo stěžejní, jelikož některé myšlenky a ustanovení z této doby by bylo možné užít i v případné nové právní úpravě – kupříkladu znovuzavedení jednoho přisedícího z řad zaměstnanců a jednoho z řad zaměstnavatelů.

Druhá část navazovala na první vymezením nyní platné právní úpravy. Tato se v některých aspektech značně liší od zvláštních pracovních soudů dle zákona o pracovních soudech. Jako příklad bychom si mohli uvést již jenom samotnou existenci specializovaných soudů, které rozhodovaly pracovní věci. V některých věcech se však shodují a to třeba v existenci laického prvku.

Poslední část byla zaměřena na vymezení problémů platné právní úpravy a na její budoucnost. V závěru lze říci, že jednoznačně existuje prostor pro zlepšení právní úpravy přisedících. Na změnu je však potřeba nahlížet z obou stran – jak z možnosti zrušení institutu přisedících, tak z pohledu jeho zachování – a z toho důvodu bylo nutné zahrnout i Nový návrh ZSS nebo pohled samotných přisedících na tuto problematiku. Nutné je i podotknout, že institut přisedících však není jedinou oblastí, která by si zasloužila pozornost zákonodárců.

Na základě zjištění, ke kterých jsem došla v průběhu vypracování diplomové práce, bych se přikláněla k rozsáhlé změně právní úpravy pracovního soudnictví, jelikož problémy s přisedícími jsou úzce spojeny s jinými problematickými oblastmi pracovního soudnictví.

Resumé

The aim of my thesis was to provide some overview of the employment justice system and then to evaluate the current legislation (i.e. until 31.03.2024), including the problems encountered in this legal discipline, and then to suggest how they could be eliminated.

In the first part, I dealt with the history of labour justice, in particular the Labour Courts Act. Understanding the history was crucial, as some of the ideas and provisions from this period could be used in any new legislation - for example, the reintroduction of one judge from among employees and one from among employers.

The second part followed the first by defining the legislation currently in force. This differs significantly in some aspects from the special labour courts under the Labour Courts Act. As an example, one could cite the mere existence of specialised labour courts that adjudicated labour cases. However, in some respects they do coincide, for example in the existence of a lay element.

The last part focused on identifying the problems of the current legislation and its future. In conclusion, there is clearly room for improvement in the regulation of judges. However, the change needs to be seen from both sides - both from the possibility of abolishing the institution of the assessors and from the perspective of its preservation - and for this reason it was necessary to include the New Draft of the ZSS or the view of the assessors themselves on this issue. It should also be noted that the institution of the assessors is not, however, the only area that deserves the attention of the legislators.

On the basis of the findings that I have reached in the course of my thesis, I would be inclined to advocate for a comprehensive change in the labour justice legislation, as the problems with assessors are closely linked to other problematic areas of labour justice.

Seznam použité literatury

Literární zdroje

- 1) HROMADA, Miroslav. *Pracovněprávní spory*. Právní praxe. V Praze: C.H. Beck, 2015. ISBN 978-80-7400-581-7.
- 2) PICHRT, Jan a kol. *Pracovní právo*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2021. ISBN 978-80-7400-853-5.
- 3) WINTEROVÁ, Alena a MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 9. aktualizované vydání. Student (Leges). Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-298-1.
- 4) ZAHRADNÍKOVÁ, Radka a kol. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Právní učebnice (Aleš Čeněk). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-714-6.
- 5) VOJÁČEK, Ladislav; SCHELLE, Karel a KNOLL, Vilém. *České právní dějiny*. 3. upravené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-575-3.
- 6) SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. *Občanský soudní řád: komentář*. 3. vydání. (2. aktualizace). Beckova edice komentované zákony. V Praze: C.H. Beck, 2021. ISBN 978-80-7400-828-3.
- 7) DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I, II Komentář*. 1. vydání. Velké komentáře. Praha: C.H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-107-9.
- 8) BĚLINA, Miroslav a kol. *Pracovní právo*. 6., dopl. a podstatně přeprac. vyd. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-283-0.
- 9) BĚLINA, Miroslav a PICHRT, Jan a kol. *Pracovní právo*. 7. doplněné a podstatně přepracované vydání. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2017. ISBN 978-80-7400-667-8.
- 10) GALVAS, Milan a kol. *Pracovní právo*. 2., doplněné a přepracované vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015. Edice Učebnice Právní fakulty MU, sv. č. 521. ISBN 978-80-210-8021-8.
- 11) SCHELLE, Karel a BÍLÝ, Jiří. *Dějiny českého soudnictví*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7552-959-6.

- 12) PICHRT, J.; ŠTEFKO, M.; MORÁVEK, J. *Analýza alternativních způsobů řešení sporů v pracovněprávních vztazích*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2016.
- 13) BÍLEK, Jaroslav. *Ius regale montanorum, aneb, Právo královské horníkuov*. Kutná Hora: Kuttna, 2000. ISBN 80-86406-06-7.
- 14) LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář*. 2. vydání. Velké komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-852-8.
- 15) ZEMANOVÁ, Daniela. *Zákon o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů. Komentář*. 1. vydání. Beckovy komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-888-7.
- 16) BLAŽEK, Michal. *Nová idea soukromého pracovního práva*. 1. vydání. Beckova edice právní instituty. V Praze: C.H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-915-0.

Odborné články

- 1) VOJÁČEK, Ladislav. Československé pracovní soudy. *Právněhistorické studie* [online]. 2016, **49**(1), 73 - 90. ISSN 0079-4929. Dostupné z: https://karolinum.cz/data/clanek/3085/PHS_1_2016_05_Vojacek.pdf
- 2) VOJÁČEK, Ladislav. Vznik prvorepublikového zákona o pracovních soudech. *Právněhistorické studie* [online]. 2016, **45**(2), 79 - 96. ISSN 0079-4929. Dostupné z: https://karolinum.cz/data/clanek/2705/PHS_2_2015_05_Vojacek.pdf
- 3) PICHRT, Jan. Alternativní způsoby řešení sporů v pracovněprávních vztazích – minulost, současnost a budoucnost. *Právní rozhledy*, 2013, č. 21, s. 725-731
- 4) HORÁČEK, František. Počátky pracovních soudů. *Pracovní právo*. Ročník 11. Číslo 10-11. S. 118-122. Dostupné z: https://digi.law.muni.cz/bitstream/handle/digilaw/21023/PracovniPravo_11-1932-10_3.pdf?sequence=3&isAllowed=y

Judikatura

- 1) Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 3. 2013, sp. zn. 21 Cdo 4416/2011

- 2) Stanovisko Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 7. 10. 1970, sp. zn. Cpj 38/70
- 3) Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 8. 2015, sp. zn. 1 As 119/2015-32
- 4) Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 9. 2011, č. j. 4 Ads 75/2011-73
- 5) Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 12. 2022, sp. zn. 30 Cdo 3466/2022

Právní předpisy

- 1) Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
- 2) Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů
- 3) Usnesení č. 2/1993 Sb., Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky
- 4) Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- 5) Zákon č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
- 6) Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
- 7) Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- 8) Zákon č. 2/1991 Sb., zákon o kolektivním vyjednávání
- 9) Zákon č. 131/1931 Sb., o soudnictví ve sporech z poměru pracovního, služebního a učebního (o pracovních soudech)
- 10) Vládní nařízení č. 180/1931 Sb., kterým se zřizují pracovní soudy a oddělení okresních soudů pro pracovní spory.
- 11) Vládní nařízení č. 216/1931 Sb., kterým se vydává jednací řád pro pracovní soudy.
- 12) Vládní nařízení č. 181/1931 Sb., o jmenování přísedících pracovních soudů
- 13) Vládní nařízení č. 216/1931 Sb., kterým se vydává jednací řád pro pracovní soudy
- 14) Vládní nařízení č. 194/1944 Sb., o zjednodušení justiční organizace
- 15) Vládní nařízení č. 204/1947 Sb., kterým se obnovuje pracovní soudnictví v zemích České a Moravskoslezské a mění jeho organizace
- 16) Zákon č. 319/1948 Sb., o zlidovění soudnictví

- 17) Zákon č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů
- 18) Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.
- 19) Vyhláška č. 44/1992 Sb., ministerstva spravedlnosti České republiky o náhradách za vykonávání funkce přísedícího
- 20) Arbeitsgerichtsgesetz. 1953.
- 21) *VYPOŘÁDÁNÍ PŘIPOMÍNEK K MATERIÁLU S NÁZVEM: Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.* 2023. Dostupné také z: <https://odok.cz/portal/veklep/material/ALBSCT8FY5AQ/ALBSCVFW9DK>.

Jiné zdroje

- 1) Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, č. 293/2013 Dz
- 2) BOHAČÍK BITTNER, Stan. *Potřebujeme přísedící (nebo ne?)* [online]. 2023 [cit. 2023-10-08]. Dostupné z: https://www.epravo.cz/top/clanky/potrebujeme-prisedici-nebo-ne-116328.html#_ftnref5.
- 3) NOVÁK, Ondřej. *Začátek konce přísedících v pracovněprávních sporech?* [online]. 2016 [cit. 2023-10-08]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/aktualne/zacatek-konce-prisedicich-v-pracovnepravnich-sporech-102284.html>.
- 4) *Přísedící budou u soudu jen u nejzávažnějších zločinů. Blažek poslal novelu na vládu* [online]. 2023 [cit. 2023-10-08]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2023/06/prisedici-budou-u-soudu-jen-u-nejzavaznejsich-zlocinu-blazek-poslal-novelu-na-vladu/>
- 5) SHEU, Lenka a Jana RANGLOVÁ. *Systém pracovních soudů v Německu* [online]. 2023 [cit. 2024-02-08]. Dostupné z: <https://www.bozpinfo.cz/josra/system-pracovnich-soudu-v-nemecku>
- 6) What are the Employment Tribunals? *Courts and Tribunals Judiciary* [online]. [cit. 2024-02-08]. Dostupné z: <https://www.judiciary.uk/courts-and->

tribunals/tribunals/employment-tribunal/employment-tribunal-england-wales/work-of-the-employment-tribunal/what-is-the-employment-tribunal/

- 7) C. H. BECK. Zrušení přisedících. Právní zpravodaj, 7. 2. 2024
- 8) Sněmovní tisk 598: Novela z. o soudech a soudcích – EU. In: *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&T=598>
- 9) České soudnictví 2019: Výroční statistická zpráva. Praha: Ministerstvo Spravedlnosti, 2020. Dostupné z: https://justice.cz/documents/12681/719244/Ceske_soudnictvi_2019_vyrocní_stat_zprava.pdf/28174b8b-c421-440b-9a17-1f48cfc50efc
- 10) České soudnictví 2022: Výroční statistická zpráva. Praha: Ministerstvo Spravedlnosti, 2023. Dostupné z: https://justice.cz/documents/2509270/0/Ceske_soudnictvi_2022_verze_k_publicaci.pdf/510f7a37-4987-4fe7-9a2a-3a710cd9f406
- 11) *Přisedící u soudu zůstanou bez omezení, poslanci souhlasili s názorem senátorů* [online]. 2021 [cit. 2024-05-08]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/prisedici-u-soudu-zustanou-bez-omezeni-poslanci-souhlasili-s-nazorem-senatoru-34764>
- 12) VESELÁ, Marie. *Konec laiků v taláru. Česko plánuje omezit soudce z lidu, přisedící zůstanou jen u závažných činů* [online]. 2023 [cit. 2024-05-08]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/soudci-z-lidu-laici-trestne-ciny-soudy_2306170953_afo
- 13) PASEKOVÁ, Eva. *Funkci přisedících vykonávají zejména důchodci. Za nízký honorář se můžou svést na Matějské, zní od soudců* [online]. 2016 [cit. 2024-05-08]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2016/05/funkci-prisedicich-vykonavaji-zejmena-duchodci-za-nizky-honorar-se-muzou-svezet-na-matejske-zni-od-soudcu/>
- 14) Statistiky z oblasti justice. *Justice.cz* [online]. Dostupné z: <https://justice.cz/web/msp/statisticke-udaje-z-oblasti-justice>
- 15) VACULÍK, Radim. *Zrušení přisedících je na spadnutí* [online]. 2023 [cit. 2024-05-12]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-zruseni-prisedicich-je-na-spadnuti-40427627>
- 16) VÁLOVÁ, Irena. *Část justice nechce zrušit přisedící z obavy před izolací soudců. Lichý argument, vzkazuje spravedlnost* [online]. 2023 [cit. 2024-05-12]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2023/10/cast-justice-nechce->

[zrusit-prisedici-z-obavy-pred-izolaci-soudcu-lichy-argument-vzkazuje-spravedlnost/](#)

- 17) VESELÁ, Marie. *České soudy trápí nedostatek přísedících. Bez laiků nemůžou pracovat a musí protahovat některá řízení* [online]. 2022 [cit. 2024-05-12]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/soud-soudci-z-lidu-prisedici-justice_2207210010_kth
- 18) *Plán na zrušení přísedících vstoupil do další fáze, část justice nesouhlasí* [online]. 2023 [cit. 2024-03-15]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2023/11/27/plan-na-zruseni-prisedicich-vstoupil-do-dalsi-faze-cast-justice-nesouhlasil/>
- 19) *Přísedící by mohli být jen u závažných trestních případů, navrhuje Blažek* [online]. 2023 [cit. 2024-03-15]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/prisedici-by-mohli-byt-jen-u-zavaznych-trestnich-pripadu-navrhuje-blazek-5928>